Stratégia miestneho rozvoja (SMR)
vedeného komunitou v rámci Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 – 2027

Názov Stratégie miestneho rozvoja:	MAS BODROG – sila komunity, bohatstvo regiónu
Názov MAS:	Miestna akčná skupina BODROG o.z.

MAS Bodrog o.z.
Miestna akčná skupina

Abstrakt

Stratégia miestneho rozvoja MAS BODROG, o. z. predstavuje základný strategický dokument pre rozvoj územia 24 obcí regiónu Medzibodrožia v okrese Trebišov. Územie s rozlohou 314,12 km² a 20 070 obyvateľmi má výrazne vidiecky charakter a disponuje významným prírodným, kultúrnym, poľnohospodárskym a vinohradníckym potenciálom. Medzi jeho hlavné rozvojové výzvy patria nedostatok pracovných príležitostí, nepriaznivý demografický vývoj, potreba modernizácie verejnej a technickej infraštruktúry, zlepšenie dostupnosti základných služieb a efektívnejšie využívanie potenciálu cestovného ruchu.

Hlavným cieľom stratégie je zvýšiť kvalitu života obyvateľov a hospodársku stabilitu územia prostredníctvom rozvoja miestneho podnikania, služieb a udržateľného cestovného ruchu, modernizácie verejnej infraštruktúry a technickej vybavenosti obcí a podpory komunitného života. SMR sa realizuje prostredníctvom **Priority 2 – Podpora podnikateľských aktivít s cieľom rozvoja vidieckeho hospodárstva** a **Priority 3 – Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života**. Stratégia vychádza z princípov prístupu LEADER, participácie miestnych aktérov a rozhodovania zdola nahor a prispieva k cieľom Strategického plánu SPP SR 2023 – 2027.

Údaje MAS	**Dátum registrácie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov**	08.10.2014
	Sídlo	Hlavná 391/174, 076 31 Streda nad Bodrogom
	IČO	42407273
	DIČ (ak relevantné)	2120092480
Bankové údaje	Názov banky	Slovenská sporiteľňa
	Číslo účtu	SK8409000000005144943772
	IBAN	SK8409000000005144943772
	SWIFT	GIBASKBX
Štatutárny orgán	Meno a priezvisko	Richard Budjač
	E-mail	richard.budjac@gmail.com
	Telefón	+421 951 490 984
Údaje o kontaktnej osobe	Meno a priezvisko	Ing. Martina Ontková
	E-mail	Ontkova.masbodrog@gmail.com
	Telefón	+421 951 023 952

Obsah SMR

V zmysle článku 32 *Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060* je štruktúra pre zostavenie Stratégie miestneho rozvoja (ďalej ako „SMR“) nasledovná:

1 Úvod 4

2 Štruktúra SMR 5

3 Analýza potrieb rozvoja a potenciálu danej oblasti 13

4 Ciele uvedenej SMR vrátane merateľných cieľových hodnôt výsledkov a súvisiace plánované akcie 27

5 Akčný plán SMR LEADER 35

6 Finančný plán vrátane plánovaného pridelenia prostriedkov 45

1 Úvod

Stratégia miestneho rozvoja MAS BODROG, o. z. predstavuje základný strategický dokument pre koordinovaný a udržateľný rozvoj regiónu Medzibodrožia v programovom období Strategického plánu SPP 2023 – 2027 s realizáciou podporených projektov do roku 2029. Územie MAS tvorí 24 obcí okresu Trebišov v Košickom kraji s celkovou rozlohou 314,12 km² a počtom 20 070 obyvateľov k 31. 12. 2024. Ide o prevažne vidiecke územie s výraznou sídelnou rozdrobenosťou, pohraničnou polohou a špecifickými prírodnými, kultúrnymi a hospodárskymi podmienkami.

Významnou súčasťou identity a rozvojového potenciálu regiónu je zachované prírodné prostredie, ktoré reprezentujú najmä CHKO Latorica, Ramsarská lokalita Latorica, územia Natura 2000, Národná prírodná rezervácia Tajba, rieky Tisa, Latorica a Bodrog, mokrade, mŕtve ramená, lužné lesy a ďalšie prírodne hodnotné lokality. Kultúrno-historický potenciál tvoria kaštiele, hrad Veľký Kamenec, malohorešské vinné pivnice, tradičné remeslá, vinohradníctvo, folklór a ďalšie prvky miestnej identity. Tieto zdroje vytvárajú vhodné podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky, miestnych produktov, služieb a diverzifikácie vidieckeho hospodárstva.

Analytická časť stratégie zároveň identifikovala viaceré dlhodobé rozvojové problémy. Medzi najvýznamnejšie patria nedostatok pracovných príležitostí, nepriaznivý demografický vývoj, odchod mladých a ekonomicky aktívnych obyvateľov, potreba rozvoja miestneho podnikania a služieb, modernizácie verejnej a technickej infraštruktúry, zlepšovania dostupnosti základných služieb a posilňovania komunitného života. Osobitnou výzvou je tiež efektívnejšie využívanie potenciálu cestovného ruchu a potreba reagovať na environmentálne a klimatické problémy, najmä sucho, prehrievanie sídel a hospodárenie s dažďovou vodou.

Príprava stratégie prebiehala participatívnym spôsobom v súlade s princípmi LEADER a rozhodovania zdola nahor. Do procesu boli zapojené samosprávy, obyvatelia, podnikatelia, poľnohospodárske subjekty, občianske združenia a ďalší miestni aktéri. Jedným z hlavných nástrojov bolo dotazníkové zisťovanie potrieb územia realizované od 12. 8. 2026 do 5. 10. 2026, v rámci ktorého bolo získaných 38 odpovedí. Výsledky prieskumov boli dopĺňané pracovnými, konzultačnými a odbornými stretnutiami a následne konfrontované s výsledkami socioekonomickej a demografickej analýzy. Participatívny proces tak umožnil prepojiť štatistické a analytické údaje s reálnymi skúsenosťami a potrebami miestnych aktérov a vytvoriť stratégiu založenú na konkrétnych podmienkach územia.

Strategickým cieľom SMR je **zvýšiť kvalitu života obyvateľov a hospodársku stabilitu vidieckych obcí Medzibodrožia prostredníctvom rozvoja miestneho podnikania, služieb a udržateľného cestovného ruchu, modernizácie verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti a podpory komunitného života pri zachovaní jedinečného prírodného a kultúrneho potenciálu územia**.

Na napĺňanie strategického cieľa boli vybrané dve rozvojové priority. **Priorita 2 – Podpora podnikateľských aktivít s cieľom rozvoja vidieckeho hospodárstva** je zameraná na rozvoj a modernizáciu miestneho podnikania v službách, remeslách, výrobe a spracovaní produktov a na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky a ekoturistiky. Jej cieľom je podporiť tvorbu a udržanie pracovných príležitostí, diverzifikáciu miestnej ekonomiky a lepšie využívanie hospodárskeho a turistického potenciálu regiónu.

Priorita 3 – Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života reaguje na potrebu modernizácie miestnej verejnej infraštruktúry a technickej vybavenosti obcí, zavádzania environmentálne a technologicky šetrných riešení a zlepšovania dostupnosti základných služieb. Súčasne podporuje komunitný, kultúrny, športový a voľnočasový život a zachovanie miestnych tradícií. Výber Priorít 2 a 3 zodpovedá najvýznamnejším problémom identifikovaným v analytickej a participatívnej časti a umožňuje sústrediť finančné prostriedky na oblasti s najvyšším predpokladaným dopadom na hospodársku stabilitu a kvalitu života obyvateľov.

Stratégia je realizovaná v rámci intervencie **77.1 LEADER** Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky SR 2023 – 2027 a prispieva k špecifickému cieľu SO8 zameranému na zamestnanosť, rast, sociálne začlenenie a miestny rozvoj vo vidieckych oblastiach. Zároveň nadväzuje na Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja, Územný plán regiónu Košického samosprávneho kraja a relevantné rozvojové dokumenty členských obcí.

SMR MAS BODROG tak vytvára spoločný rámec pre hospodársky, sociálny, infraštruktúrny a komunitný rozvoj Medzibodrožia. Jej zámerom je prepájať podporu miestnej ekonomiky s kvalitným verejným prostredím, dostupnosťou služieb, komunitnou súdržnosťou a citlivým využívaním prírodného a kultúrneho dedičstva.

Realizáciou stratégie sa má posilniť životaschopnosť vidieckych obcí, vytvárať podmienky pre zotrvanie obyvateľov v území a zvýšiť dlhodobá atraktivita regiónu pre život, podnikanie aj návštevníkov.

2 Štruktúra SMR

Geografická oblasť a populácia, na ktoré sa SMR vzťahuje

Územie Miestnej akčnej skupiny BODROG, o. z. sa nachádza v juhovýchodnej časti Košického samosprávneho kraja, v okrese Trebišov, ktorý patrí z pohľadu kategorizácie regiónov EÚ medzi menej rozvinuté regióny. Geograficky a historicky je súčasťou regiónu Medzibodrožie, ktorý predstavuje osobitý vidiecky región s výraznými historickými, kultúrnymi, sociálnymi a prírodnými väzbami.

Územie MAS sa rozprestiera prevažne v južnej časti Východoslovenskej nížiny, na úpätí Zemplínskych vrchov. Jeho charakter významne formujú rieky Tisa, Latorica a Bodrog, ako aj pohraničná poloha v bezprostrednej blízkosti štátnych hraníc s Maďarskom a Ukrajinou. Medzibodrožie je tradične vnímané ako územie prirodzene ohraničené vodnými tokmi a štátnymi hranicami, ktoré je historicky, kultúrne, geograficky a čiastočne aj hospodársky vzájomne previazané.

Z priestorového hľadiska ide o súvislé vidiecke územie tvorené 24 obcami, medzi ktorými existujú prirodzené hospodárske, sociálne, kultúrne a environmentálne väzby. Celková rozloha územia MAS predstavuje 314,12 km². K 31. 12. 2024 žilo na území MAS 20 070 obyvateľov, pričom priemerná hustota zaľudnenia dosahovala 63,89 obyvateľa/km². Z hľadiska sídelnej štruktúry ide o typické vidiecke územie juhovýchodného Slovenska. Prirodzeným organizačným a spoločenským centrom územia MAS je Streda nad Bodrogom, ktorá je zároveň najväčšou obcou MAS BODROG, o. z. z hľadiska počtu obyvateľov.

Významným špecifikom regiónu je jeho pohraničná poloha. Tá na jednej strane ovplyvňuje dostupnosť územia a jeho napojenie na hlavné hospodárske a administratívne centrá Slovenska, na druhej strane však vytvára významný potenciál pre cezhraničnú spoluprácu, rozvoj cestovného ruchu, miestnej ekonomiky a realizáciu spoločných rozvojových aktivít so susednými regiónmi.

Územie MAS disponuje mimoriadne hodnotným prírodným a krajinným potenciálom. V roku 1990 bola vyhlásená Chránená krajinná oblasť Latorica s cieľom zabezpečiť zvýšenú ochranu vzácnych a jedinečných vodných a mokraďových biotopov. V roku 1993 bola časť tohto územia zaradená medzi medzinárodne významné mokrade v rámci Ramsarského dohovoru ako Ramsarská lokalita Latorica. Časť územia je zároveň súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000.

Na území MAS sa nachádza aj Národná prírodná rezervácia Tajba a ďalšie prírodné rezervácie. NPR Tajba sa rozprestiera na mŕtvom ramene rieky Bodrog v katastri obce Streda nad Bodrogom a predstavuje významný biotop vzácnych druhov mokraďovej flóry a fauny. Mimoriadny význam má najmä výskyt korytnačky močiarnej, ktorá patrí medzi najvýznamnejšie chránené druhy regiónu.

K významným botanickým lokalitám patria Tarbucka a Horešské lúky, ktoré sú územiami európskeho významu. Územie MAS sa vyznačuje vysokou rozmanitosťou rastlinných spoločenstiev, medzi ktoré patria vodné, močiarne, pobrežné, lúčne a pasienkové spoločenstvá, mäkké a tvrdé lužné lesy, dubohrabiny, agátové porasty, krovinaté spoločenstvá a slanisté lúky. Podľa dostupných údajov sa v území nachádza 227 rastlinných druhov zaradených medzi ohrozené taxóny flóry Slovenska, pričom 26 z nich sa vyskytuje výhradne v tejto oblasti.

Bohatá je aj fauna regiónu. Zo vzácnych a chránených druhov sa v území vyskytujú napríklad fúzač veľký, modlivka zelená, pestroň vlkovcový, vidlochvost ovocný, okáň hruškový, nosorožík či roháč obyčajný. Z rýb sú významné napríklad blatniak tmavý a kolok veľký, z obojživelníkov mlok hrebenatý, z plazov jašterica zelená a jašterica obyčajná a z dravých vtákov napríklad orol kráľovský. V území sa vyskytujú aj viaceré druhy spevavcov a cicavcov vrátane sysľa obyčajného. Z pohľadu ochrany prírody je významný najmä výskyt viacerých stoviek ohrozených živočíšnych druhov a mimoriadne početné zastúpenie korytnačky močiarnej.

V katastri obce Klin nad Bodrogom, pri starom koryte rieky Bodrog, sa nachádza najnižší bod Slovenska s nadmorskou výškou 94,3 m n. m. Reliéf územia je prevažne rovinatý, pričom ho miestami člení vyvýšeniny sopečného pôvodu. K najvýraznejším patria Tarbucka s nadmorskou výškou 277 m n. m., Chlmecké pahorky s vrchom Vysoká s nadmorskou výškou 264 m n. m. a Somotorská hora. Pre krajinný ráz sú charakteristické aj pieskové presypy a duny s výškou približne 10 až 15 metrov. Do územia zároveň zasahuje Černochovská priekopová prepadlina.

Rozmanitú prírodnú a geografickú biodiverziu územia dopĺňajú okrem iného aj historické a kultúrne pamiatky. Nachádza sa tu množstvo malebných kostolíkov, kaštieľov a hradov. Medzi najvýznamnejšie a najzachovalejšie kaštiele patrí kaštieľ Szerdahelyiovcov v Strede nad Bodrogom. Kaštieľ Szerdahelyiovcov je bývalým hradom, ktorý bol postavený v renesančnom štýle.

Na vrchole kopca týčiaceho nad obcou Veľký Kamenec stoja múry Veľkokameneckého hradu, ktorý je dominantou celého okolia. Kameň opusteného hradu bol použitý ako stavebný materiál pre Fischerov kaštieľ, ktorý dnes slúži ako škola. Pri príležitosti oslavy vstupu Slovenska do EÚ bol v obci začiatkom mája 2004 odhalený Európsky park. Pri tej príležitosti bola odhalená aj drevená socha od Otta Frecha a Istvána Gergelya znázorňujúca stredovekých maďarských bojovníkov.

V obci Malý Kamenec, nad ktorou sa rozprestiera piesčité úbočie vulkanického komplexu Tarbucka, funguje Dom ľudových tradícií s ukážkami starých remesiel. V obci Pribeník sa nachádza Galéria národov, ktorá slúži ako miesto rôznych výtvarných vernisáži a výstav.

Špecifickým znakom územia MAS BODROG, o. z. sú aj malohorešské vinné pivnice, v ktorých zimujú aj netopiere. Tieto pivnice sú najväčším komplexom pivníc v celom Medzibodroží a širokom okolí, väčšina z nich bola postavená v 16. storočí.

Podľa klimatickej klasifikácie patrí územie do teplej klimatickej oblasti, charakterizovanej viac ako 50 letnými dňami ročne s maximálnou teplotou vzduchu najmenej 25 °C. Najchladnejším mesiacom je január s priemernou teplotou približne −3,1 °C. Ročná amplitúda teploty vzduchu presahuje 23 °C, čo poukazuje na výrazný kontinentálny charakter miestnej klímy.

Z hospodárskeho hľadiska má územie tradične poľnohospodársko-pasienkarský a vinohradnícky charakter, pričom zastúpenie priemyselnej činnosti je relatívne nízke. Typickými krajinnými prvkami Medzibodrožia sú vodné toky a mokrade, lužné lesy, vinice, poľnohospodárska krajina, lúky a pieskové duny. Územie možno preto charakterizovať ako kraj vody, lužných lesov, viníc a pieskových dún s významným prírodným a kultúrnym dedičstvom.

Tieto prírodné, krajinné a kultúrne danosti predstavujú významný rozvojový potenciál územia, najmä pre udržateľný cestovný ruch, rozvoj miestnych produktov a služieb, environmentálne aktivity, vinohradníctvo, agroturistiku a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva. Zároveň však vytvárajú potrebu citlivého prístupu k rozvoju územia tak, aby hospodárske a spoločenské aktivity rešpektovali potrebu ochrany jeho jedinečných prírodných a krajinných hodnôt.

Číslo	*Obec*	*Okres*	*VÚC*	*Počet obyvateľov územia (dáta Štatistického úradu SR k 31. 12. 2024)*	*Rozloha (km2)*	*Hustota obyvateľstva v území MAS (počet na km2)*
1.	Bačka	Trebišov	Košický kraj	576	9,576699	60,15
2.	Biel	Trebišov	Košický kraj	1 351	7,444809	181,47
3.	Boľ	Trebišov	Košický kraj	726	12,60275	57,61
4.	Boťany	Trebišov	Košický kraj	1 219	19,52415	62,44
5.	Dobrá	Trebišov	Košický kraj	505	8,322391	60,68
6.	Klin nad Bodrogom	Trebišov	Košický kraj	185	3,650128	50,68
7.	Leles	Trebišov	Košický kraj	1 892	33,68415	56,17
8.	Malé Trakany	Trebišov	Košický kraj	1 087	11,01939	98,64
9.	Malý Horeš	Trebišov	Košický kraj	1 068	19,20963	55,60
10.	Malý Kamenec	Trebišov	Košický kraj	410	5,639791	72,70
11.	Poľany	Trebišov	Košický kraj	479	18,50546	25,88
12.	Pribeník	Trebišov	Košický kraj	970	12,32219	78,72
13.	Rad	Trebišov	Košický kraj	479	6,789034	70,55

Číslo	Obec	Okres	VÚC	Počet obyvateľov územia (dáta Štatistického úradu SR k 31. 12. 2024)	Rozloha (km2)	Hustota obyvateľstva v území MAS (počet na km2)
14.	Soľnička	Trebišov	Košický kraj	247	6,157487	40,11
15.	Strážne	Trebišov	Košický kraj	566	16,71	33,87
16.	Streda nad Bodrogom	Trebišov	Košický kraj	2 257	22,63275	99,72
17.	Svätá Mária	Trebišov	Košický kraj	502	12,93971	38,80
18.	Svätuše	Trebišov	Košický kraj	810	10,15735	79,75
19.	Svinice	Trebišov	Košický kraj	219	5,259703	41,64
20.	Veľké Trakany	Trebišov	Košický kraj	1 532	10,50087	145,89
21.	Veľký Horeš	Trebišov	Košický kraj	1 014	18,23547	55,61
22.	Veľký Kamenec	Trebišov	Košický kraj	693	12,72281	54,47
23.	Vojka	Trebišov	Košický kraj	556	8,738084	63,63
24.	Zatín	Trebišov	Košický kraj	727	21,77979	33,38
Spolu	**MAS BODROG, o.z. (24 obcí)**	**Trebišov**	**Košický kraj**	**20 070**	**314,1246**	**63,89**

Tabuľka č. 1 Geografická oblasť a populácia MAS

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR – počet obyvateľov k 31. 12. 2024 (dataset om7010rr); rozloha obcí; hustota obyvateľstva je prepočítaná z uvedených údajov. Údaje sú v súlade so Štandardom pre územie a obyvateľstvo (Príloha č. 2 ŽoNFP).

Demografická situácia – populácia územia

Územie Miestnej akčnej skupiny BODROG, o. z. tvorí v aktuálnom programovom období 24 obcí okresu Trebišov. K 31. 12. 2024 žilo na území MAS spolu 20 070 obyvateľov. Pri celkovej rozlohe 314,12 km² dosahovala priemerná hustota zaľudnenia 63,89 obyvateľa/km².

Sídelná štruktúra územia má výrazne vidiecky charakter a je tvorená prevažne menšími obcami. Zo všetkých 24 obcí má iba jedna obec viac ako 2 000 obyvateľov, sedem obcí má od 1 000 do 1 999 obyvateľov, desať obcí od 500 do 999 obyvateľov a šesť obcí má menej ako 500 obyvateľov.

Najväčšou obcou MAS je Streda nad Bodrogom s 2 257 obyvateľmi, ktorá predstavuje približne 11,2 % populácie celého územia. Nasledujú Leles s 1 892 obyvateľmi, Veľké Trakany s 1 532 obyvateľmi, Biel s 1 351 obyvateľmi a Boťany s 1 219 obyvateľmi. Naopak, populačne najmenšími obcami sú Klin nad Bodrogom so 185 obyvateľmi, Svinice s 219 obyvateľmi a Soľnička s 247 obyvateľmi.

Priemerná veľkosť obce na území MAS predstavuje približne 836 obyvateľov, pričom medián je približne 710 obyvateľov. Tieto hodnoty poukazujú na pomerne fragmentovanú sídelnú štruktúru s vysokým zastúpením menších vidieckych sídel. Až 16 z 24 obcí, teda 2/3 územia, majú menej ako 1 000 obyvateľov.

Takáto štruktúra obyvateľstva je významným faktorom pri plánovaní miestneho rozvoja. Menšie populačné základne jednotlivých obcí môžu vplývať na ekonomickú efektívnosť poskytovania verejných služieb, dostupnosť občianskej vybavenosti, dopravnú obslužnosť či možnosti rozvoja podnikateľských aktivít. Zároveň zvyšujú význam medziobecnej spolupráce a spoločných riešení v rámci územia MAS.

Priority v rámci kritéria:

- **Stabilizácia počtu obyvateľov a podpora generačnej obnovy územia –** vytváranie podmienok na udržanie mladých ľudí a rodín prostredníctvom zvyšovania kvality života, dostupnosti základných služieb, komunitnej a voľnočasovej infraštruktúry a podpory pracovných a podnikateľských príležitostí.
- **Zlepšenie dostupnosti verejnej infraštruktúry a základných služieb v malých vidieckych obciach –** podpora obnovy verejnej infraštruktúry, občianskej vybavenosti, verejných budov a služieb tak, aby sa

zmierňovali rozdiely medzi menšími a väčšími sídlami a znižovalo riziko ďalšieho oslabovania vidieckych komunít.

- **Podpora miestnej ekonomiky a pracovných príležitostí –** rozvoj miestneho podnikania, poľnohospodárstva, spracovania miestnej produkcie, služieb, remesiel a cestovného ruchu s cieľom zvýšiť ekonomickú stabilitu územia a obmedziť odchod ekonomicky aktívneho obyvateľstva.
- **Udržateľné využívanie prírodného, krajinného a kultúrneho potenciálu Medzibodrožia –** rozvoj šetrného cestovného ruchu, cykloturistiky, agroturistiky, vinohradníctva, miestnych produktov a služieb pri rešpektovaní ochrany prírody, krajiny a kultúrneho dedičstva. Územie disponuje výrazným prírodným a kultúrnym potenciálom, ktorý môže byť jedným z pilierov diverzifikácie vidieckeho hospodárstva.
- **Zvyšovanie klimatickej odolnosti územia a reakcia na sucho –** podpora vodozádržných opatrení ako doplnkového cieľa projektu, hospodárenia s dažďovou vodou, verejnej zelene, adaptačných riešení a opatrení na obmedzovanie prehrievania sídel a negatívnych dôsledkov sucha. Vzhľadom na zaradenie územia do teplej klimatickej oblasti a jeho výrazný poľnohospodársky charakter má táto priorita osobitný význam.
- **Využitie pohraničnej polohy územia na rozvoj spolupráce a dostupnosti –** rozvíjanie cezhraničných, hospodárskych a turistických väzieb s Maďarskom a Ukrajinou a súčasne zlepšovanie dopravného a funkčného prepojenia obcí na regionálne centrá. Pohraničná poloha predstavuje súčasne rozvojový potenciál aj faktor ovplyvňujúci dostupnosť územia. V rámci SMR sa tento potenciál využije najmä prostredníctvom rozvoja cestovného ruchu a služieb (Priorita 2); cezhraničné projekty budú obce a partneri realizovať z iných zdrojov (napr. Interreg).

Postup zapojenia komunity do vypracovania SMR LEADER

Príprava Stratégie miestneho rozvoja vychádza z princípov prístupu LEADER, predovšetkým z princípu rozhodovania zdola nahor, partnerstva a aktívneho zapojenia miestnych aktérov. Cieľom procesu bolo zabezpečiť, aby stratégia nevychádzala iba zo štatistických a analytických údajov, ale zároveň reflektovala reálne potreby, problémy a rozvojové príležitosti vnímané obyvateľmi a subjektmi pôsobiacimi priamo na území MAS. Do procesu prípravy SMR boli zapojení zástupcovia verejného, podnikateľského a občianskeho sektora, najmä členské obce MAS, podnikatelia, miestne organizácie, občianske združenia a obyvatelia územia. Zapojenie komunity bolo realizované prostredníctvom komunikácie MAS s jednotlivými aktérmi a prostredníctvom dotazníkového zisťovania potrieb územia, ktoré bolo sprístupnené na webovom sídle MAS. Prostredníctvom dotazníkového prieskumu mali miestni aktéri možnosť identifikovať problémy, potreby a oblasti, ktoré považujú za prioritné z hľadiska ďalšieho rozvoja svojich obcí a celého regiónu. Získané podnety predstavovali jeden zo vstupov do procesu identifikácie rozvojových potrieb a formulovania strategického zamerania, cieľov a priorít SMR. Pri komunikácii s obyvateľmi a ďalšími miestnymi aktérmi MAS zároveň zohľadňuje jazykové špecifiká územia a informácie poskytuje v slovenskom aj maďarskom jazyku, čím vytvára podmienky na širšie a rovnocenné zapojenie obyvateľov regiónu do procesu prípravy stratégie.

Participatívny spôsob prípravy SMR tak umožňuje prepojiť odborné a analytické východiská s praktickými skúsenosťami miestnych aktérov a zabezpečuje, aby navrhované priority a opatrenia reagovali na konkrétne potreby územia. Zapojenie komunity zároveň vytvára predpoklady pre širšie prijatie stratégie miestnymi aktérmi a ich aktívnu účasť na jej následnej realizácii.

Vznik a história MAS

Miestna akčná skupina BODROG, o. z. vznikla v septembri 2014 v obci Malý Kamenec ako partnerstvo miestnych aktérov z verejného, podnikateľského a občianskeho sektora. Stanovy združenia boli zaregistrované Ministerstvom vnútra SR dňa 8. 10. 2014. V súčasnosti má MAS sídlo v Strede nad Bodrogom.

Vzniku MAS predchádzala spolupráca obcí v rámci Mikroregiónu Tarbucka, záujmového združenia právnických osôb zaregistrovaného v roku 2004. Jeho členmi boli obce Veľký Kamenec, Malý Kamenec, Viničky, Somotor, Streda nad Bodrogom, Ladmovce, Klin nad Bodrogom a Zemplín. Spolupráca bola zameraná najmä na koordinované riešenie spoločných potrieb obcí v sociálnej oblasti, ochrane životného prostredia, odpadovom a vodnom hospodárstve, miestnej doprave, školstve, kultúre, cestovnom ruchu, ochrane kultúrneho dedičstva a cezhraničnej spolupráci.

Postupne sa ukázala potreba širšieho partnerstva, ktoré by do plánovania rozvoja územia zapojilo nielen samosprávy, ale aj podnikateľov, občianske organizácie a obyvateľov. Významným impulzom boli informácie a

skúsenosti získané na seminároch, školeniach a workshopoch venovaných prístupu LEADER v programovom období 2007 – 2013. Miestni aktéri vnímali tento prístup ako vhodný nástroj na spoločné a koncepčné riešenie rozvojových potrieb regiónu.

MAS bola založená s cieľom vytvárať a realizovať stratégie miestneho rozvoja založené na princípoch LEADER a podporovať trvalo udržateľný rozvoj územia. Jej činnosť sa orientuje najmä na zvyšovanie kvality života obyvateľov, rozvoj verejnej a technickej infraštruktúry, ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva, podporu miestneho podnikania a cestovného ruchu.

Partnerstvo MAS je založené na zastúpení verejného, podnikateľského a občianskeho sektora, pričom žiadna jednotlivá záujmová skupina nekontroluje rozhodovanie partnerstva. Členmi MAS sú miestne samosprávy, podnikatelia, mimovládne organizácie, občianske združenia a ďalší miestni aktéri so záujmom podieľať sa na rozvoji regiónu.

Aktuálna členská základňa MAS: 62, z toho:

- verejný sektor: 39 %
- podnikateľský sektor: 37 %
- občiansky sektor: 24%

V predchádzajúcom programovom období MAS realizovala Stratégiu CLLD MAS BODROG, o. z., prostredníctvom ktorej podporila 19 projektov samospráv a miestnych subjektov. Podporené aktivity zahŕňali napríklad obnovu miestnych komunikácií a verejných priestranstiev, budovanie cyklistickej a turistickej infraštruktúry, ihrísk, parkov a oddychových prvkov, ako aj podporu miestneho podnikania. Skúsenosti získané pri implementácii stratégie CLLD predstavujú jedno z východísk pri príprave novej Stratégie miestneho rozvoja.

Popis zapojenia komunity do vypracovania SMR LEADER

Príprava aktuálnej Stratégie miestneho rozvoja MAS BODROG, o. z. vychádza z princípu participatívneho plánovania a prístupu LEADER zdola nahor. Proces bol nastavený tak, aby miestni aktéri neboli iba príjemcami informácií o pripravovanej stratégii, ale aby sa mohli aktívne podieľať na identifikácii potrieb územia a formulovaní jeho budúcich rozvojových priorít.

Do procesu boli zapájaní predovšetkým:

- obyvatelia územia,
- predstavitelia členských a ostatných obcí,
- podnikatelia a živnostníci,
- poľnohospodárske subjekty,
- občianske združenia a neziskové organizácie,
- profesijné a záujmové skupiny,
- ďalšie organizácie a aktéri pôsobiaci na území MAS.

1. Informovanie miestnych aktérov o príprave SMR

V úvodnej fáze boli miestni aktéri informovaní o príprave novej stratégie, jej význame, základných princípoch LEADER a možnostiach zapojenia do procesu jej tvorby. Informovanie prebiehalo prostredníctvom webového sídla MAS, sociálnych sietí, obcí, e-mailovej komunikácie, osobných stretnutí a pod.. Vzhľadom na jazykové zloženie obyvateľstva územia MAS bola komunikácia podľa potreby realizovaná v slovenskom a maďarskom jazyku.

2. Zber podnetov a potrieb územia

Nasledovala fáza zisťovania potrieb, problémov a rozvojových zámerov jednotlivých skupín miestnych aktérov. Jedným zo základných nástrojov bol dotazník na zber potrieb územia, ktorý bol zverejnený na webovom sídle MAS a distribuovaný medzi miestnych aktérov prostredníctvom sociálnych sietí MAS, e-mailovej komunikácie s členskými obcami a členmi MAS, obecných úradov členských obcí a osobne na stretnutiach členov združenia, a to v slovenskom aj maďarskom jazyku.

Dotazník umožnil obyvateľom, samosprávam, podnikateľom, občianskym organizáciám a ďalším subjektom označiť oblasti, ktoré považujú za prioritné, a predložiť vlastné podnety a návrhy projektových alebo rozvojových aktivít.

Termín realizácie prieskumu: august-október

Počet získaných odpovedí: 38

3. Stretnutia a konzultácie s miestnymi aktérmi

Súčasťou procesu boli pracovné, verejné a konzultačné stretnutia so zástupcami jednotlivých sektorov a skupín obyvateľstva. Ich cieľom bolo overiť a doplniť poznatky získané z analytických údajov a dotazníkového zisťovania a pomenovať najvýznamnejšie problémy a príležitosti územia.

Uskutočnené aktivity:

– stretnutie členov združenia, záver stretnutia: identifikované potreby, nastaveniu priorít, aktivít, monitorovania a finančného rámca

– odborné školenie, záver stretnutia: Informácie a metodické usmernenia zamerané na spracovanie a implementáciu Stratégie miestneho rozvoja v rámci intervencie 77.1 LEADER.

každodenné pracovné stretnutia kancelárie a výborov zamerané na komplexné dopracovanie SMR a pripomienkovanie. Postupne bola kontrolovaná a zosúlaďovaná analytická časť stratégie, identifikované potreby územia, strategický cieľ, jednotlivé priority a aktivity, akčný plán, merateľné ukazovatele, systém monitorovania a hodnotenia a finančný plán.

- záverečné pracovné stretnutie, na ktorom boli doladené posledné obsahové a formálne náležitosti stratégie. Skontrolované boli najmä väzby medzi aktivitami a identifikovanými potrebami, súlad akčných plánov s finančným plánom, nastavenie monitorovania a hodnotenia, ako aj celková vnútorná konzistentnosť dokumentu.

- SMR elektronicky rozoslaná všetkým členom združenia MAS BODROG, o. z. na oboznámenie sa s jej konečným znením a na schválenie. Týmto spôsobom bola členská základňa priamo zapojená do záverečnej fázy procesu prípravy stratégie a mala možnosť vyjadriť sa ku konečnej podobe dokumentu pred jeho predložením poskytovateľovi.

Celkovo bolo v rámci uvedenej fázy prípravy SMR zrealizovaných 8 pracovných, konzultačných, informačných a schvaľovacích aktivít. Na jednotlivých aktivitách sa zúčastnili členovia MAS, zástupcovia jej orgánov a pracovníci kancelárie MAS.

4. Identifikácia hlavných potrieb a rozvojových problémov

Podnety získané od miestnych aktérov boli spracované a konfrontované s výsledkami socioekonomickej analýzy územia. Výsledkom bolo určenie hlavných potrieb a problémov, na ktoré má SMR reagovať.

Diskusia sa týkala najmä oblastí:

- kvalita života a občianska vybavenosť,
- verejná a technická infraštruktúra,
- miestne podnikanie a tvorba pracovných príležitostí,
- poľnohospodárstvo a vidiecke hospodárstvo,
- cestovný ruch a využitie prírodného a kultúrneho potenciálu,
- ochrana životného prostredia,
- kultúrne a historické dedičstvo,
- komunitný život a miestne služby,
- demografický vývoj a udržanie obyvateľov v území.

5. Formulovanie strategického zamerania SMR

Na základe analytických zistení a výsledkov participatívneho procesu boli formulované návrhy vízie, strategického cieľa, priorít, špecifických cieľov a opatrení SMR. Pri ich nastavení sa prihliadalo na to, aby nadväzovali na identifikované potreby územia a zároveň zodpovedali možnostiam podpory v rámci intervencie 77.1 LEADER.

6. Pripomienkovanie a finalizácia stratégie

Návrh jednotlivých častí SMR bol následne prerokovaný s členmi výkonného výboru MAS, následne distribuovaný obciam a členom partnerstva na preštudovanie. Členovia mali možnosť sa zapojiť do pripomienkovacieho procesu. Pripomienky a návrhy boli vyhodnotené a podľa ich relevantnosti zapracované do konečnej podoby stratégie.

SMR bola schválená najvyšším orgánom MAS – valným zhromaždením na základe hlasovania per rollam uznesením číslo 5/2026 v súlade so stanovami MAS BODROG, o.z..

Proces prípravy SMR tak prepája analytické údaje o území s praktickými skúsenosťami a potrebami jeho obyvateľov a miestnych organizácií. Participatívny prístup umožnil identifikovať priority, ktoré vychádzajú z reálnych potrieb regiónu, a zároveň posilnil spoluzodpovednosť miestnych aktérov za budúcu realizáciu stratégie.

Zapojenie verejného, podnikateľského a občianskeho sektora počas jednotlivých fáz prípravy stratégie zároveň napĺňa jeden zo základných princípov LEADER – miestny rozvoj vedený komunitou a rozhodovanie zdola nahor.

Krok implementácie iniciatívy LEADER	Popis aktivít MAS v rámci kroku (popis v odrážkach)
Budovanie kapacít	- Informačná kampaň na webovom sídle MAS a sociálnych sieťach: – tvoríme novú stratégiu SMR – prehľad štyroch priorít LEADER (kto a na čo môže žiadať podporu, miera podpory, čo nebude podporené); – predstavenie projektu „Rozvoj územia MAS BODROG na princípoch LEADER; – Spoznajte priority podpory v území MAS BODROG, o.z.! - Využitie informácií Národnej siete MAS SR, ktorej je MAS členom. - Komunikácia v slovenskom aj maďarskom jazyku (dvojjazyčné webové sídlo MAS). - Uskutočnilo sa informačné stretnutie pre starostov, podnikateľov a organizácií v Strede nad Bodrogom- diskutovalo sa nové programové obdobie, členom boli odprezentované nové priority. - Cieľová skupina: všetci obyvatelia MAS BODROG - V rámci prípravy SMR boli miestni aktéri informovaní o možnosti zapojiť sa do identifikácie potrieb a rozvojových priorít územia. Pre jednotlivé skupiny boli pripravené samostatné dotazníkové zisťovania určené obciam, verejnosti a podnikateľskému, poľnohospodárskemu a neziskovému sektoru. Dotazníky zároveň mapovali potrebu ďalšej informačnej a metodickej podpory zo strany MAS. Výsledky poukázali najmä na potrebu informovania o výzvach, konzultácií projektových zámerov, pomoci pri príprave žiadostí a podpory pri vytváraní partnerstiev. Zistenia boli využité pri nastavení budúcich animačných a informačných aktivít MAS.
Spájanie miestnych aktérov	- Oslovenie 24 členských obcí, podnikateľov, poľnohospodárov, neziskových organizácií a verejnosti výzvou na zapojenie do prípravy stratégie („Do prípravy stratégie zapájame obce, podnikateľov, organizácie aj verejnosť prostredníctvom dotazníku. Dotazníky zisťovali nielen individuálne potreby respondentov, ale aj ochotu spolupracovať s obcami, MAS a ďalšími miestnymi subjektmi. Výsledky potvrdili záujem o medziobecnú a medzisektorovú spoluprácu, spoločné projekty, zdieľané vybavenie, spoločnú propagáciu územia, kultúrne a komunitné aktivity a spoluprácu v cestovnom ruchu a pri miestnych produktoch.). - Stretnutia členov MAS a valné zhromaždenie ako forma prepájania verejného, súkromného a občianskeho sektora
Analýza územia	- Verejný online dotazník na zber potrieb regiónu a podnetov na priority na ďalšie obdobie (odkaz zverejnený na úvodnej

Krok implementácie iniciatívy LEADER	Popis aktivít MAS v rámci kroku (popis v odrážkach)
	strane webu MAS) – určený obciam, podnikateľom, organizáciám a obyvateľom. - Zber a vyhodnotenie štatistických údajov: ŠÚ SR (počet obyvateľov v období 2014-2025 (31.12.2025), rozloha obcí), SODB 2021; - Dotazníky mapovali demografické, ekonomické, sociálne, infraštruktúrne, environmentálne a komunitné problémy, rozvojový potenciál a projektovú pripravenosť územia. Pri vyhodnotení sa sledovala najmä zhoda potrieb medzi jednotlivými skupinami aktérov. - Vyhodnotenie výsledkov dotazníka a štatistických údajov a ich premietnutie do tabuľky č. 3 (identifikácia potrieb). - Dotazníkový prieskum bol vyhodnotený a základe analýzy projektovou manažérkou, ktorá jednotlivé odpovede zosumarizovala a vyhodnotila -
Identifikácia existujúcich aktivít	- Mapovanie projektov realizovaných v predchádzajúcom období (Stratégia CLLD MAS BODROG, výzvy MAS 2021-2023, ukončených 19 projektov obcí – ihriská, parky, altánky, podpora podnikania, cyklotrasy a turistické chodníky). - Zohľadnenie príležitostí cezhraničnej spolupráce (Fond malých projektov Interreg Maďarsko – Slovensko, o ktorom MAS informuje obce). - Spolupráca s KSK a ich programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja, - Zapojenie sa do organizácie RURENER a spoločné podanie žiadostí o poskytnutie príspevku.
Vytvorenie partnerstva/spolupráce	- členstvo je otvorené každej fyzickej a právnickej osobe so záujmom o rozvoj regiónu. - Zastúpenie sektorov: samosprávy, občianske združenia, podnikatelia a obyvatelia; - MAS BODROG funguje na princípe verejno-súkromného partnerstva. Pri príprave novej SMR bola prostredníctvom dotazníkov opätovne overovaná ochota miestnych aktérov spolupracovať. Osobitne výrazný záujem bol zaznamenaný pri spoločnom využívaní techniky a služieb; pozitívny alebo skôr pozitívny postoj vyjadrilo 14 z 18 zapojených obcí. Podnikateľské a neziskové subjekty zároveň prejavili záujem o spoluprácu najmä s obcami, MAS a ďalšími miestnymi subjektmi. -
Príprava SMR	- SMR je spracovaná podľa Prílohy č. 1 Príručky na spracovanie SMRa vychádza z Priority 2 a Priority 3 intervencie 77.1 LEADER (Prioritu 1, Prioritu 4 ani projekty spolupráce MAS neimplementuje); ciele a aktivity sú odvodené od potrieb územia (logika analýza → potreby → aktivity). - Výsledky štatistickej analýzy a troch dotazníkových zisťovaní boli vzájomne porovnané a zoskupené do hlavných tematických oblastí. Na ich základe boli formulované identifikované potreby územia a následne priradené k prioritám intervencie 77.1 LEADER. Osobitná pozornosť bola venovaná témam, pri ktorých bola zaznamenaná zhoda viacerých skupín aktérov – pracovným príležitostiam, infraštruktúre a základným službám, generačnej obnove, komunitnému životu, poľnohospodárstvu a miestnym produktom, cestovnému ruchu, životnému prostrediu a medziobecnej spolupráci. - Podklady: ŠÚ SR, mapa územia MAS, dokumenty MAS a výsledky dotazníka.

Krok implementácie iniciatívy LEADER	Popis aktivít MAS v rámci kroku (popis v odrážkach)
Implementácia SMR	- Vyhlasovanie výziev pre konečných užívateľov na základe schváleného harmonogramu výziev a finančného plánu SMR; výber projektov podľa výberových kritérií MAS; administratívne a kvalitatívne overenie žiadostí a ich postúpenie PPA na schválenie. - Míľnik pripravenosti: do 31. 12. 2026 predložiť PPA schválený ročný harmonogram výziev na rok 2027 a zverejniť predbežné oznámenia o plánovaných výzvach na webe MAS. - Priebežné monitorovanie na kvartálnej báze (index vyhlásených výziev min. 85 %, index predložených projektov min. 80 %); komunita sa zapája cez členstvo v orgánoch MAS a výberovom procese.
Riadenie územia MAS a animácie	- Riadenie MAS a animačné činnosti je financované prostredníctvom schváleného projektu „Rozvoj územia MAS BODROG na princípoch LEADER“ (chod MAS a animácie) – stabilné, transparentné a odborné riadenie a priebežné „oživovanie“ stratégie v území. - Priebežná komunikácia s verejnosťou: webové sídlo MAS (dokumenty, výzvy, aktuality, zverejňovanie), sociálne siete, fotogalérie z animačných aktivít; - Plánované aktivity: informačné kampane, zúčastňovanie sa miestnych akciách jednotlivých obcí a prezentovanie činnosti MAS verejnosti, stretnutia s obcami a záujemcami, poradenstvo pri príprave projektov.

Tabuľka č. 2 Opis zapojenia komunity do vypracovania SMR LEADER

Priority v rámci kritéria:

- **Zachovať a posilňovať princíp rozhodovania zdola nahor** prostredníctvom aktívneho zapájania obyvateľov, samospráv, podnikateľov, poľnohospodárov, občianskych združení, neziskových organizácií a ďalších miestnych aktérov nielen do prípravy, ale aj do realizácie a hodnotenia SMR.
- **Zabezpečiť vyvážené zapojenie verejného, podnikateľského a občianskeho sektora** a vytvárať podmienky na pravidelnú vzájomnú komunikáciu, výmenu skúseností a formulovanie spoločných rozvojových riešení. Partnerstvo MAS je už založené na zastúpení všetkých troch sektorov a aktuálna členská základňa zahŕňa verejný, podnikateľský aj občiansky sektor.
- **Posilňovať informačnú a metodickú pripravenosť miestnych aktérov na využívanie možností LEADER,** najmä prostredníctvom informačných kampaní, poradenstva, konzultácií projektových zámerov a poskytovania informácií o pripravovaných výzvach. Dotazníkové zisťovanie zároveň potvrdilo potrebu ďalšej metodickej podpory pri príprave projektov.
- **Zabezpečiť rovnocenný prístup k informáciám** pre všetkých obyvateľov územia, vrátane pokračovania dvojjazyčnej komunikácie v slovenskom a maďarskom jazyku, ktorá zohľadňuje jazykové špecifiká regiónu a rozširuje možnosti zapojenia miestnej komunity.
- **Pokračovať v animácii územia počas celej implementácie SMR, nielen počas jej prípravy.** MAS bude prostredníctvom webového sídla, sociálnych sietí, informačných kampaní, osobných stretnutí a poradenstva zabezpečovať priebežný kontakt s obyvateľmi, obcami a potenciálnymi žiadateľmi a podporovať prípravu kvalitných projektov.

3 Analýza potrieb rozvoja a potenciálu danej oblasti

Územie Miestnej akčnej skupiny BODROG, o. z. tvorí v aktuálnom programovom období 24 obcí okresu Trebišov. K 31. 12. 2024 žilo na území MAS spolu 20 070 obyvateľov. Pri celkovej rozlohe 314,12 km² dosahovala priemerná hustota zaľudnenia 63,89 obyvateľa/km². Územie tak predstavuje typické vidiecke územie s prevažne menšími sídlami a relatívne nízkou hustotou obyvateľstva.

Sídelná štruktúra MAS je výrazne fragmentovaná a charakteristická vysokým zastúpením malých vidieckych obcí. Podľa údajov k 31. 12. 2024 malo 16 z 24 obcí menej ako 1 000 obyvateľov, čo predstavuje dve tretiny všetkých obcí MAS. Sedem obcí malo od 1 000 do 1 999 obyvateľov a iba jedna obec prekračovala hranicu 2 000 obyvateľov.

Najväčšou obcou je Streda nad Bodrogom, ktorá mala k 31. 12. 2024 2 257 obyvateľov. Nasledujú Leles, Veľké Trakany, Biel a Boťany. Na druhej strane populačne najmenšími sídlami sú Klin nad Bodrogom, Svinice a Soľnička.

Priemerná veľkosť obce podľa stavu z roku 2024 predstavuje približne 836,25 obyvateľov, zatiaľ čo medián dosahuje približne 700 obyvateľov. To potvrdzuje prevažne malú veľkostnú štruktúru sídel. Táto skutočnosť je významná aj z pohľadu stratégie miestneho rozvoja, keďže malé obce majú obmedzenejšie personálne a finančné kapacity a pri zabezpečovaní služieb, technickej infraštruktúry či rozvojových aktivít rastie význam medziobecnej spolupráce.

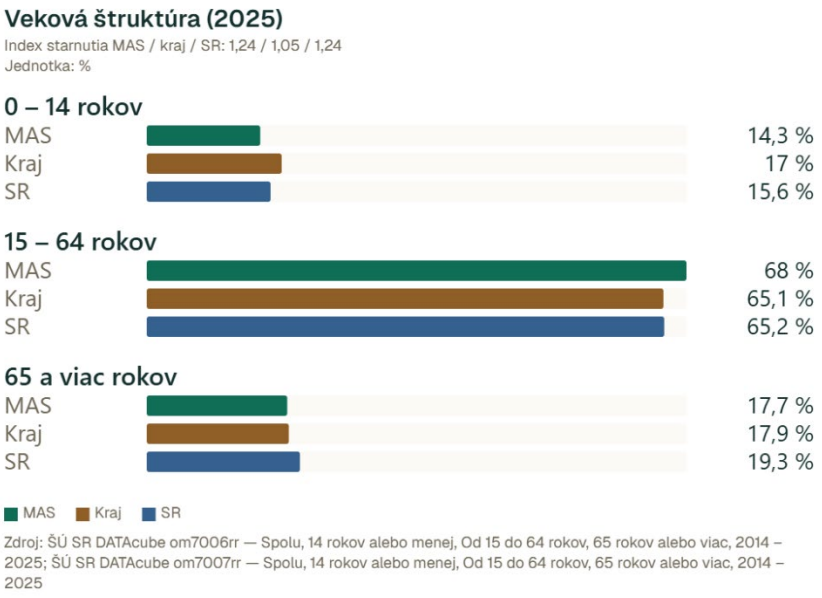
Aktuálny vývoj počtu obyvateľov

Medzi rokmi 2024 a 2025 sa počet obyvateľov znížil z **20 070 na 19 970**, teda o 100 osôb. Pokles bol zaznamenaný v **14 z 24 obcí**, sedem obcí zaznamenalo mierny nárast a v troch obciach sa počet obyvateľov nezmenil.

Najväčší absolútny medziročný pokles zaznamenali Streda nad Bodrogom (−26 osôb), Zatín (−19), Leles (−18) a Malý Kamenec (−11). Naopak mierny rast bol zaznamenaný napríklad vo Veľkom Horeši (+6), Pribeníku (+5), Poľanoch (+4) a Bieli (+3).

Veková štruktúra obyvateľstva

Predchádzajúca Stratégia CLLD MAS BODROG, o. z. pracovala s údajmi z rokov 2010 – 2014 a konštatovala postupné starnutie obyvateľstva. Aktuálne údaje potvrdzujú, že otázka starnutia zostáva významným demografickým faktorom.

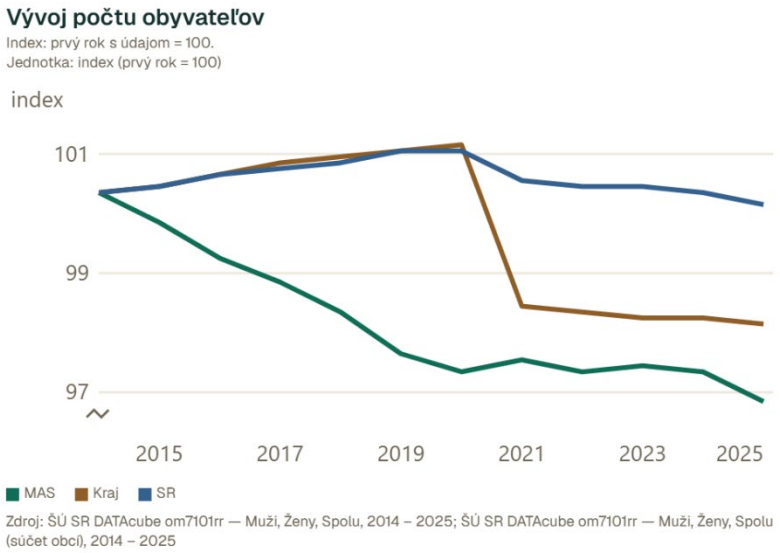
Graf 1: Veková štruktúra (2025)

Veková štruktúra obyvateľstva MAS BODROG v roku 2025 poukazuje na pokračujúce demografické starnutie územia. Obyvatelia vo veku **0 – 14 rokov predstavovali 14,3 % populácie**, čo je menej ako priemer Košického kraja (**17,0 %**) aj Slovenskej republiky (**15,6 %**). Naopak, najpočetnejšiu skupinu tvorilo obyvateľstvo v produktívnom veku 15 – 64 rokov s podielom **68,0 %**, ktorý bol vyšší ako v Košickom kraji (65,1 %) aj v SR (65,2 %).

Podiel obyvateľov vo veku **65 rokov a viac dosahoval 17,7 %**, čo bolo približne na úrovni Košického kraja (17,9 %) a nižšie ako celoslovenský priemer (19,3 %). Samotný podiel seniorov preto ešte neznamená, že územie MAS má staršiu populáciu než Slovensko. Za významný signál však možno považovať **nízky podiel detskej zložky populácie**.

Tento vzťah vyjadruje aj **index starnutia**, teda pomer počtu obyvateľov vo veku 65 rokov a viac k počtu detí vo veku 0 – 14 rokov. V roku 2025 dosahoval v území MAS hodnotu **1,24**, čo znamená približne **124 seniorov na 100 detí**. Hodnota je rovnaká ako priemer SR (1,24), ale výrazne vyššia ako priemer Košického kraja (1,05). Demografickou výzvou územia preto nie je iba rastúci počet starších obyvateľov, ale predovšetkým relatívne slabé zastúpenie najmladšej generácie.

Vážený priemerný vek za celé územie MAS vychádza podľa obecnej štruktúry približne na 42,1 roka. Pre porovnanie, priemerný vek v okrese Trebišov bol v roku 2025 približne 40,5 roka.

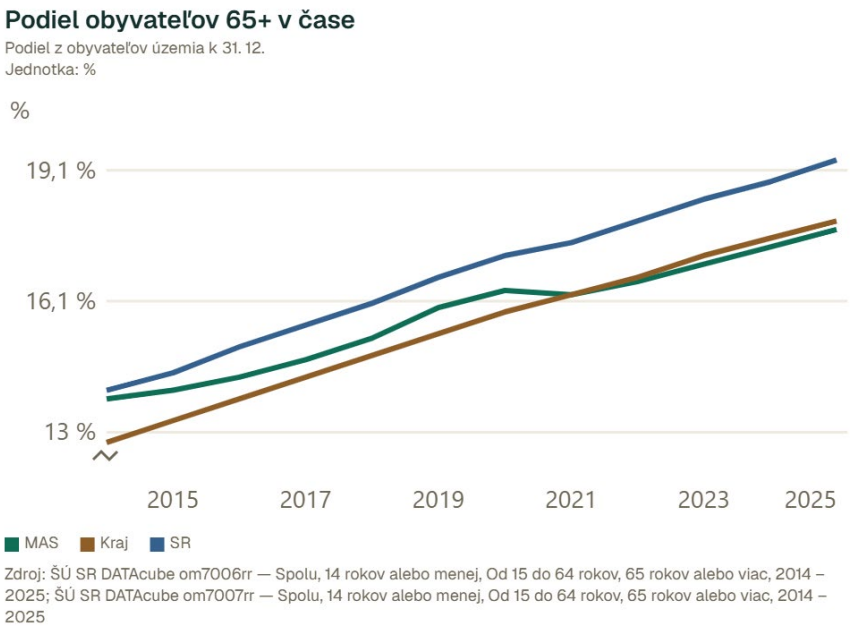

Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov

V grafe č. 2 je znázornený vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2014 – 2025, ktorý ukazuje, že územie MAS BODROG zaznamenáva dlhodobejší populačný pokles. Pri použití indexu, kde rok 2014 predstavuje hodnotu 100, sa index populácie MAS do roku 2025 znížil približne na 96,8, čo zodpovedá poklesu približne o 3,2 % oproti východiskovému roku.

Pokles neprebiehal rovnomerne. Najvýraznejšie znižovanie počtu obyvateľov bolo zaznamenané približne do roku 2020, následne sa vývoj čiastočne stabilizoval, avšak bez návratu na pôvodnú úroveň. V roku 2025 sa opätovne prejavil výraznejší medziročný pokles.

V porovnaní s Košickým krajom a Slovenskou republikou je vývoj na území MAS nepriaznivejší. Populácia SR sa počas väčšiny sledovaného obdobia pohybovala približne okolo východiskovej hodnoty roku 2014, zatiaľ čo MAS zaznamenávala pokles prakticky počas celého obdobia. Pri krajských údajoch graf vykazuje výraznú zmenu medzi rokmi 2020 a 2021; túto časť je vhodné interpretovať opatrne aj vzhľadom na možné metodické zmeny v populačných štatistikách.

Graf 3: Podiel obygvateľov 65+ v čase

Trend starnutia obyvateľstva je zreteľný aj pri sledovaní podielu obyvateľov vo veku 65 rokov a viac. V roku 2014 tvorili seniori približne **14 % obyvateľstva MAS**, zatiaľ čo v roku 2025 ich podiel dosiahol **17,7 %**. Za sledovaných jedenásť rokov tak došlo k nárastu približne o **4 percentuálne body**.

Rast podielu staršej populácie nie je špecifikom iba územia MAS, ale predstavuje širší demografický trend. V Košickom kraji sa podiel seniorov zvýšil ešte výraznejšie a v roku 2025 dosiahol 17,9 %, pričom na celoslovenskej úrovni predstavoval až 19,3 %.

Pre MAS je však podstatná kombinácia dvoch faktorov – **rast podielu seniorov a súčasne nízky podiel detí**. Pokračovanie tohto trendu môže postupne meniť štruktúru dopytu po verejných a sociálnych službách. Pri plánovaní rozvoja územia preto rastie význam dostupnosti sociálnych a zdravotných služieb, bezbariérovosti, komunitnej starostlivosti a mobility seniorov, súčasne však aj opatrení zameraných na vytváranie vhodných podmienok pre mladé rodiny.

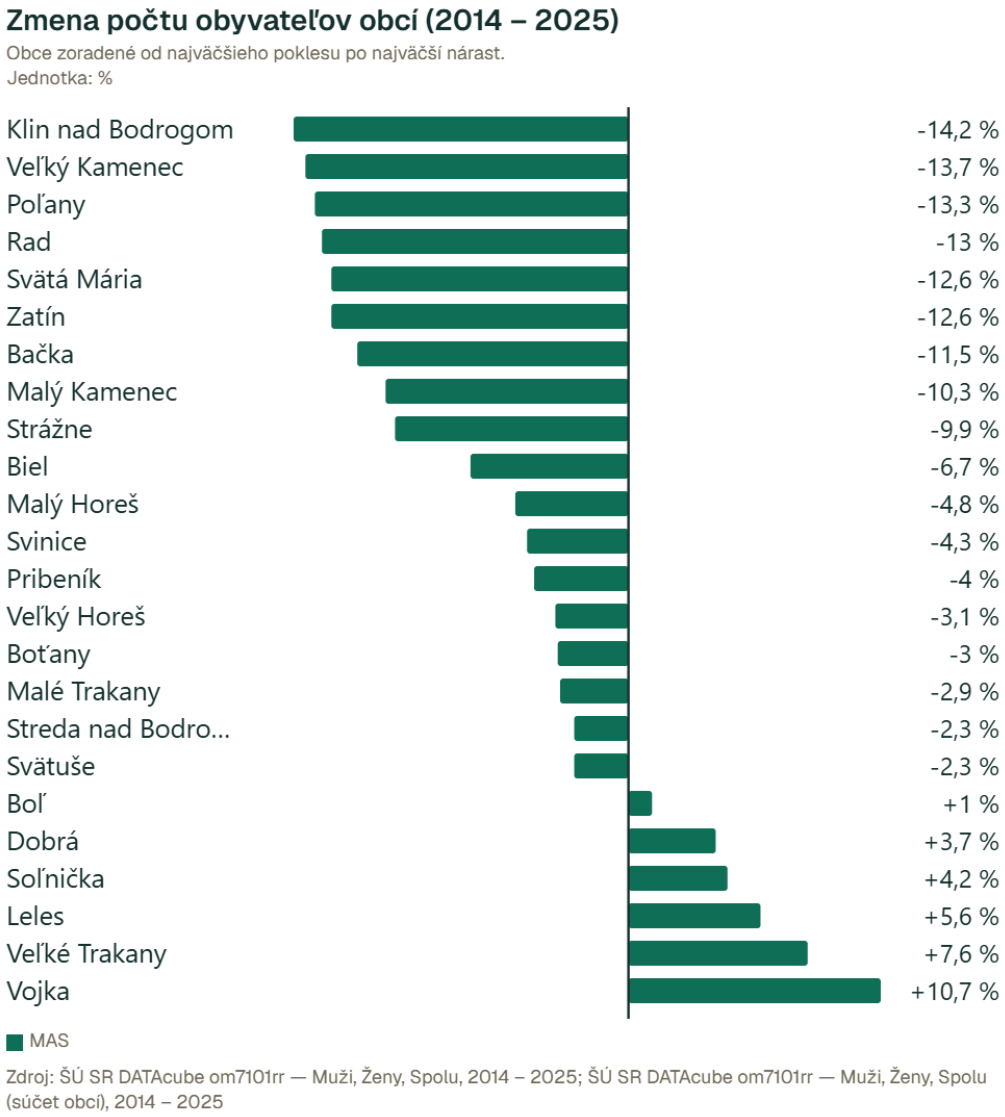
Demografické starnutie má priamy význam pre plánovanie rozvoja územia. Zvyšuje potrebu dostupnosti sociálnych, zdravotných a komunitných služieb, bezbariérového verejného priestoru a dostupnej dopravy, pričom súčasne rastie význam opatrení orientovaných na mladé rodiny, bývanie, pracovné príležitosti a kvalitu života mladších obyvateľov.

Rozdielny demografický vývoj jednotlivých obcí

Vývoj obyvateľstva v rokoch 2014 – 2025 nie je v rámci územia MAS rovnomerný. Z celkového počtu 24 obcí zaznamenalo **18 obcí pokles počtu obyvateľov**, zatiaľ čo v šiestich obciach sa počet obyvateľov zvýšil.

Najvýraznejší relatívny pokles zaznamenal **Klin nad Bodrogom (−14,2 %)**, nasledovaný Veľkým Kamencom (−13,7 %), Poľanmi (−13,3 %), Radom (−13,0 %), Svätou Máriou a Zatínom (zhodne −12,6 %). Viac ako desatinový úbytok populácie zaznamenali aj Bačka (−11,5 %) a Malý Kamenec (−10,3 %).

Na druhej strane sa v niektorých obciach prejavil priaznivejší populačný vývoj. Najväčší relatívny nárast zaznamenala **Vojka (+10,7 %)**, nasledovaná Veľkými Trakanmi (+7,6 %), Lelesom (+5,6 %), Soľničkou (+4,2 %), Dobrou (+3,7 %) a Boľom (+1,0 %) (viď. tabuľka nižšie).

Graf 4: Zmena počtu obyvateľov obcí (2014 - 2025)

Z pohľadu miestneho rozvoja vytvára demografická situácia potrebu podporovať najmä kvalitu života a dostupnosť základných služieb, podmienky pre mladé rodiny a ekonomicky aktívne obyvateľstvo, pracovné a podnikateľské príležitosti, komunitné a sociálne služby, dostupnosť verejnej infraštruktúry a spoluprácu medzi menšími obcami. Súčasne je potrebné prihliadať na rastúce potreby staršej populácie a na rozdielne demografické charakteristiky jednotlivých častí územia.

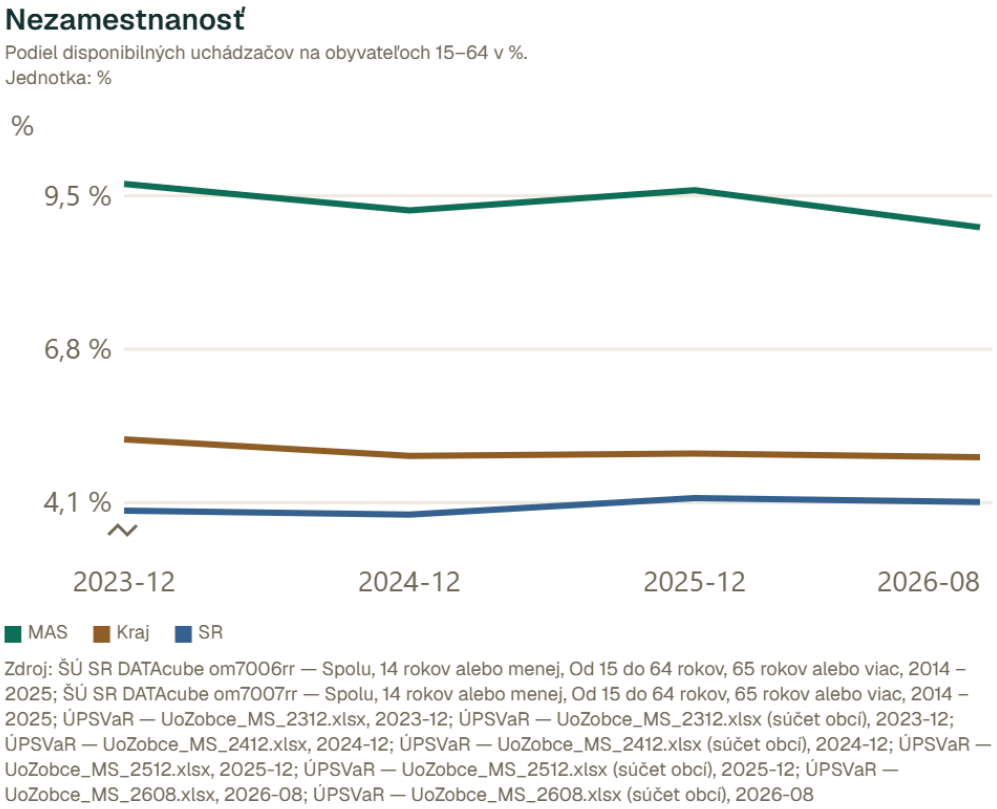
Situácia na trhu práce

Významnou socioekonomickou výzvou územia zostáva situácia na trhu práce. Podiel disponibilných uchádzačov o zamestnanie na počte obyvateľov vo veku 15 – 64 rokov sa v území MAS v sledovanom období pohyboval približne na úrovni 9 – 10 %.

Táto hodnota bola počas celého sledovaného obdobia výrazne vyššia ako v Košickom kraji, kde sa ukazovateľ pohyboval približne okolo 5 %, a zároveň viac ako dvojnásobná v porovnaní s celoslovenskou úrovňou približne 4 %.

Od konca roka 2025 do augusta 2026 je na území MAS viditeľný pokles sledovaného ukazovateľa približne k hranici 9 %, čo predstavuje priaznivý posun. Rozdiel oproti krajskému a celoslovenskému priemeru však zostáva výrazný.

Tieto údaje poukazujú na potrebu podporovať miestnu ekonomiku, podnikateľské aktivity, tvorbu pracovných príležitostí a zvyšovanie kvalifikácie obyvateľstva, pričom osobitný význam môže mať prepájanie ľudského potenciálu územia s potrebami miestnych podnikov a služieb.

Graf 5: Nezamestnanosť

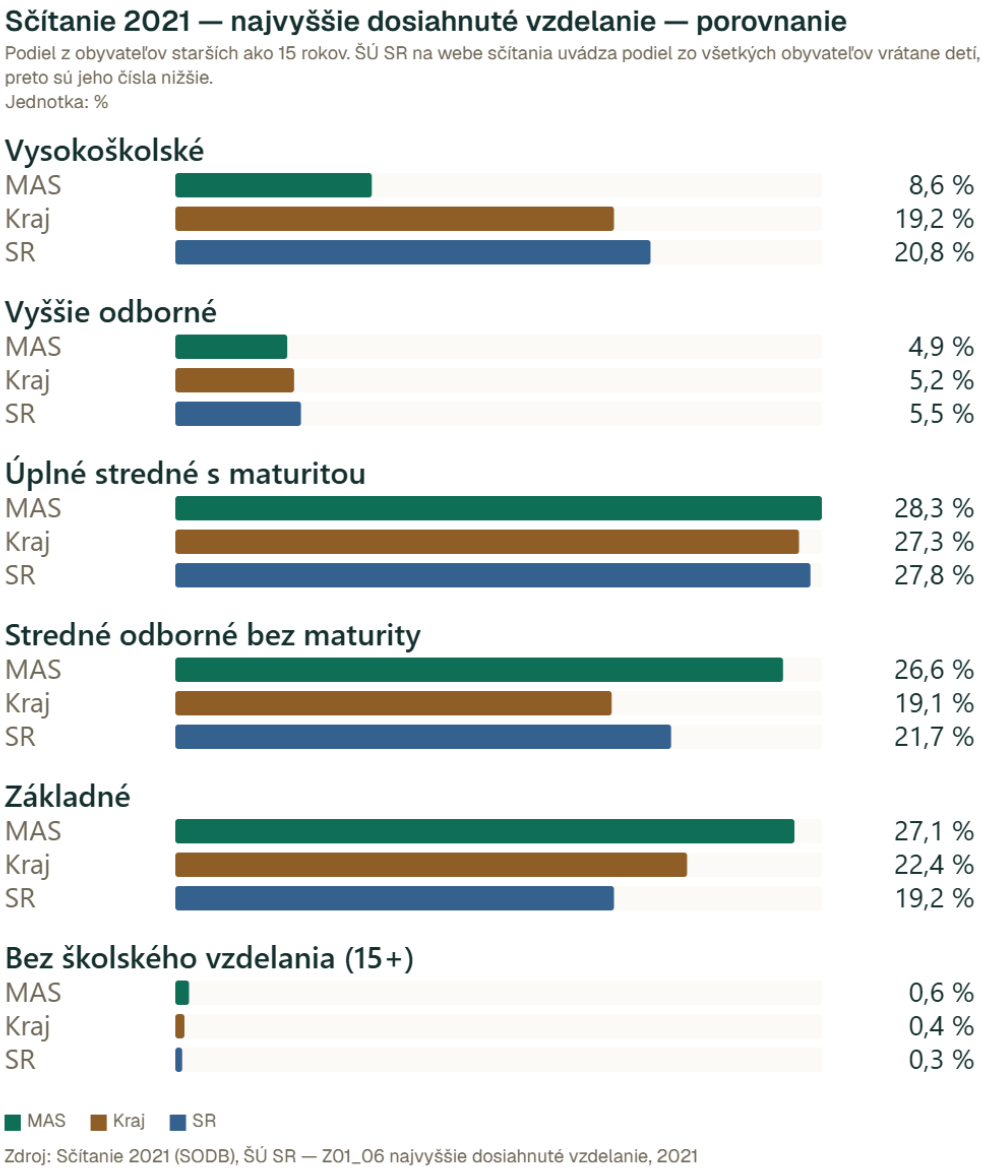
Vzdelanostná štruktúra

Výsledky Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 poukazujú na odlišnú vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva MAS v porovnaní s Košickým krajom a Slovenskom. Najvýraznejší rozdiel sa prejavuje pri vysokoškolskom vzdelaní. V území MAS ho dosahovalo 8,6 % obyvateľov vo veku nad 15 rokov, zatiaľ čo v Košickom kraji to bolo 19,2 % a v SR 20,8 %. Podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva MAS je tak menej ako polovičný v porovnaní s krajskou a celoslovenskou úrovňou.

Naopak, výraznejšie je zastúpené stredné odborné vzdelanie bez maturity, ktoré dosahuje 26,6 % oproti 19,1 % v Košickom kraji a 21,7 % v SR. Relatívne vysoký je tiež podiel obyvateľov so základným vzdelaním – 27,1 %, zatiaľ čo v kraji predstavuje 22,4 % a na Slovensku 19,2 %.

Pri úplnom strednom vzdelaní s maturitou je situácia vyrovnanejšia. MAS dosahuje podiel 28,3 %, čo je mierne viac ako Košický kraj (27,3 %) aj SR (27,8 %). Pri vyššom odbornom vzdelaní sú rozdiely malé – 4,9 % v MAS, 5,2 % v kraji a 5,5 % v SR.

Vzdelanostná štruktúra teda poukazuje na silnejšie zastúpenie stredného odborného a základného vzdelania a výrazne nižšie zastúpenie vysokoškolského vzdelania. Takáto štruktúra môže ovplyvňovať charakter miestneho trhu práce, podnikateľskú aktivitu aj možnosti rozvoja odvetví vyžadujúcich vyššiu kvalifikáciu.

Graf 6: Sčítanie 2021 - najvyššie dosiahnuté vzdelanie - porovnanie

Z analyzovaných ukazovateľov vyplýva, že ľudský potenciál územia MAS BODROG ovplyvňuje niekoľko navzájom súvisiacich trendov. **Počet obyvateľov dlhodobo klesá, dve tretiny obcí zaznamenali medzi rokmi 2014 a 2025 populačný úbytok a podiel najmladšej vekovej skupiny je nižší ako v Košickom kraji aj na úrovni SR. Súčasne sa postupne zvyšuje podiel obyvateľov vo veku 65 rokov a viac.**

Významnou socioekonomickou výzvou zostáva aj trh práce. Podiel disponibilných uchádzačov o zamestnanie je v území MAS dlhodobo výrazne vyšší ako krajský a celoslovenský priemer. Z hľadiska ľudského kapitálu sa zároveň prejavuje nižšie zastúpenie vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov a vyšší podiel obyvateľstva so základným a stredným odborným vzdelaním bez maturity.

Na druhej strane má územie stále **relatívne vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku – 68 %**, čo je viac ako na úrovni Košického kraja aj SR. Tento potenciál je možné využívať podporou miestneho podnikania, vzdelávania, zvyšovania kvalifikácie, tvorby pracovných miest a diverzifikácie miestnej ekonomiky.

Pre SMR z uvedených údajov vyplýva potreba súbežne reagovať na **demografické starnutie, populačný úbytok, slabšie zastúpenie mladej generácie, vyššiu nezamestnanosť a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva**, pričom intervencie by mali zároveň zohľadňovať výrazné rozdiely medzi jednotlivými obcami. Z hľadiska dlhodobej stability územia bude dôležité vytvárať podmienky na udržanie ekonomicky aktívneho

obyvateľstva, mladých ľudí a rodín, podporovať dostupnosť služieb a infraštruktúry a súčasne reagovať na rastúce potreby staršej populácie.

Infraštruktúra, služby a občianska vybavenosť územia

Kvalita a dostupnosť verejnej, technickej a občianskej infraštruktúry predstavuje jeden zo základných predpokladov udržateľného rozvoja územia MAS BODROG, o. z.. Význam tejto oblasti zvyšuje vidiecky charakter územia, sídelná štruktúra tvorená 24 prevažne menšími obcami, dlhodobý pokles počtu obyvateľov v značnej časti územia a postupné starnutie populácie. Dostupnosť základných služieb a kvalita verejného priestoru preto priamo ovplyvňujú nielen každodenný život obyvateľov, ale aj atraktivitu jednotlivých obcí pre mladé rodiny, ekonomicky aktívne obyvateľstvo a podnikateľské subjekty.

Z pohľadu budúceho rozvoja nie je rozhodujúca iba samotná existencia jednotlivých zariadení a služieb, ale najmä ich dostupnosť, kvalita, technický stav, kapacita a dlhodobá udržateľnosť. V podmienkach menších vidieckych obcí zároveň nie je efektívne zabezpečovať všetky druhy služieb samostatne v každej obci. Významnú úlohu preto zohráva funkčné prepájanie sídel, medziobecná spolupráca a dostupnosť služieb v rámci širšieho územia MAS.

Dopravná infraštruktúra a dostupnosť územia

Základným prvkom dopravnej obsluhy územia je cestná doprava. Prepojenie jednotlivých obcí s regionálnymi centrami, pracovnými príležitosťami, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími službami je nevyhnutnou podmienkou pre udržanie kvality života vo vidieckom prostredí.

Analýza územia poukazuje na potrebu pokračovať v obnove a modernizácii miestnych komunikácií a súvisiacej dopravnej infraštruktúry. Medzi identifikované problémy patria najmä technický stav miestnych komunikácií, nedostatok alebo nevyhovujúci stav chodníkov, priechodov pre chodcov, nástupných miest verejnej dopravy, parkovacích plôch a ďalších bezpečnostných prvkov. Významným faktorom je tiež dostupnosť verejnej dopravy a nadväznosť spojení medzi jednotlivými druhmi dopravy.

Potreba kvalitnej a bezpečnej dopravnej infraštruktúry nadobúda osobitný význam v súvislosti so starnutím populácie. Starší obyvatelia sú vo väčšej miere odkázaní na verejnú dopravu a bezpečný peší pohyb. Súčasne je dobrá dopravná dostupnosť významným faktorom pri rozhodovaní mladých ľudí a rodín o zotrvaní v obci.

Rozvojová potreba preto spočíva najmä v zvyšovaní bezpečnosti, kvality a dostupnosti miestnej dopravnej infraštruktúry a v zlepšovaní prepojenia obcí so službami a regionálnymi centrami.

Technická a environmentálna infraštruktúra

Kvalitná technická infraštruktúra patrí medzi základné podmienky bývania, podnikania a ochrany životného prostredia. Územie disponuje základnou vodárenskou, energetickou a telekomunikačnou infraštruktúrou, pričom osobitnú pozornosť si vyžaduje oblasť odvádzania a čistenia odpadových vôd. V časti územia zostáva potreba dobudovania alebo modernizácie kanalizačnej infraštruktúry a systémov nakladania s odpadovými vodami.

Táto potreba je mimoriadne významná vzhľadom na prírodný charakter Medzibodrožia, vysoký podiel vodných a mokraďových biotopov a významné zásoby povrchových a podzemných vôd. Nedostatočné riešenie odpadových vôd môže predstavovať riziko pre kvalitu vôd, pôdy a citlivé prírodné ekosystémy.

Sucho a hospodárenie s vodou predstavujú významnú rozvojovú výzvu územia. Charakter regiónu, vysoké zastúpenie poľnohospodárskej krajiny, teplé klimatické podmienky a potreba zachovania kvalitného životného prostredia zvyšujú význam opatrení zameraných na zadržiavanie vody v území. Potreba reagovať na nedostatok vody sa prejavila aj v participatívnom zisťovaní, v ktorom obce prisúdili vysoký význam hospodáreniu s dažďovou vodou a vodozádržným opatreniam, aj keď v rámci stratégie sú oprávnene ako doplnkový cieľ projektu. Rozvoj územia by sa preto mal orientovať na opatrenia, ktoré obmedzia rýchly odtok zrážkovej vody, zvýšia jej zadržiavanie a vsakovanie, podporia rozvoj verejnej zelene a prispejú k zmierňovaniu prehrievania sídel a následkov období sucha.

Ďalšou témou je technický stav a energetická náročnosť verejných budov. Rast cien energií a potreba hospodárnejšieho nakladania s verejnými zdrojmi zvyšujú význam energetických úspor, obnovy budov, efektívnejšieho vykurovania, využívania obnoviteľných zdrojov energie a modernizácie verejného osvetlenia.

Rozvoj územia by preto mal smerovať k modernizácii technickej infraštruktúry, znižovaniu energetickej náročnosti verejných objektov a využívaniu environmentálne šetrných riešení.

Občianska vybavenosť a dostupnosť základných služieb

Občianska vybavenosť zodpovedá prevažne vidieckemu charakteru územia. Základné služby sú dostupné vo viacerých obciach, zatiaľ čo širšia ponuka obchodných, administratívnych, finančných, zdravotných a ďalších služieb sa prirodzene koncentruje do väčších sídel a blízkych regionálnych centier. V menších obciach môže byť rozsah služieb vzhľadom na počet obyvateľov obmedzený.

Pokračujúci populačný úbytok môže túto situáciu ďalej zhoršovať, pretože pri znižujúcom sa počte obyvateľov klesá ekonomická udržateľnosť niektorých komerčných a verejných služieb. Zánik alebo obmedzenie základnej služby môže následne znížiť atraktivitu obce a podporiť ďalší odchod obyvateľov.

Z pohľadu SMR preto nie je cieľom zabezpečiť všetky služby samostatne v každej obci, ale vytvoriť podmienky na ich primeranú dostupnosť pre všetkých obyvateľov územia. Významnými nástrojmi môžu byť spoločné zariadenia, viacúčelové verejné objekty, mobilné služby alebo kombinovanie viacerých funkcií v jednom zariadení.

Školstvo, deti a mládež

Demografická analýza poukazuje na relatívne nízky podiel detí vo veku 0 – 14 rokov. V roku 2025 tvorila táto skupina 14,3 % obyvateľov MAS, čo bolo menej ako v Košickom kraji aj na úrovni Slovenskej republiky. Zachovanie mladých rodín a vytváranie vhodných podmienok pre deti a mládež preto predstavuje významnú rozvojovú potrebu.

Školská a predškolská infraštruktúra je v jednotlivých obciach rozmiestnená nerovnomerne a pri menších sídlach je prirodzené využívanie zariadení v susedných obciach. Popri samotnej dostupnosti je významná aj kvalita prostredia, technický stav zariadení, moderné vybavenie a možnosti využívania školských priestorov pre širšie komunitné aktivity. Súčasne je potrebné rozvíjať voľnočasovú infraštruktúru – detské ihriská, športoviská, komunitné priestory a možnosti kultúrneho a spoločenského vyžitia. Kvalita prostredia pre deti a mládež predstavuje jeden z faktorov, ktorý môže ovplyvniť rozhodovanie mladých rodín o zotrvaní v regióne. Vo väčšine obcí sú postavené multifunkčné ihriská, detské ihriská ale ich opotrebovanosť je viditeľná.

Zdravotné, sociálne a komunitné služby

Postupné starnutie obyvateľstva zvyšuje význam dostupnosti zdravotných, sociálnych a komunitných služieb. V roku 2025 tvorili obyvatelia vo veku 65 rokov a viac 17,7 % populácie MAS a ich podiel sa v dlhodobom horizonte zvyšuje.

Zdravotná starostlivosť a špecializované služby sú prirodzene koncentrované do väčších sídel a regionálnych centier, čo zvyšuje význam dopravnej dostupnosti pre obyvateľov menších obcí. V sociálnej oblasti je potrebné reagovať nielen rozvojom pobytových zariadení, ale najmä podporou terénnych, ambulantných, opatrovateľských a komunitných služieb, ktoré umožňujú obyvateľom zotrvať čo najdlhšie vo svojom prirodzenom domácom prostredí.

S rastom počtu starších obyvateľov bude zároveň narastať význam bezbariérovosti verejných budov a priestranstiev, dostupnosti dopravy, donáškových a opatrovateľských služieb a možností sociálneho kontaktu seniorov.

Verejné priestranstvá, komunitná, kultúrna a športová infraštruktúra

V malých vidieckych sídlach majú verejné priestranstvá a komunitné zariadenia významnú sociálnu funkciu. Kultúrne domy, spoločenské priestory, parky, detské a športové ihriská či oddychové zóny vytvárajú podmienky na stretávanie obyvateľov a udržiavanie komunitného života.

V území je pritom prítomná tradícia kultúrnych, folklórnych a spoločenských podujatí a záujem obyvateľov o športové a komunitné aktivity. Zároveň bola identifikovaná potreba obnovy viacerých verejných zariadení, ihrísk, verejného osvetlenia a ďalších prvkov verejnej infraštruktúry.

Modernizácia verejných priestorov by mala zohľadňovať potreby rôznych generácií, podporovať bezbariérovosť, bezpečnosť, zeleň, adaptáciu na klimatické zmeny a viacúčelové využívanie priestorov.

Digitálna dostupnosť a moderné verejné služby

Digitálna infraštruktúra sa stáva čoraz významnejšou súčasťou dostupnosti služieb vo vidieckych oblastiach. Internetové pripojenie a využívanie elektronických služieb môže čiastočne kompenzovať väčšiu vzdialenosť od administratívnych, finančných a ďalších služieb. Územie má vytvorené základné podmienky pre internetové pripojenie a elektronickú komunikáciu obcí s obyvateľmi.

Ďalší rozvoj by sa mal orientovať na kvalitu pripojenia, digitalizáciu služieb samospráv, modernizáciu informačných systémov a zvyšovanie digitálnych zručností obyvateľstva. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať skupinám, ktoré môžu mať s využívaním elektronických služieb väčšie problémy, najmä starším obyvateľom.

Participatívne zisťovanie potrieb miestnych aktérov

Identifikácia potrieb a rozvojového potenciálu územia MAS BODROG, o. z. bola okrem analýzy dostupných štatistických údajov založená aj na participatívnom zisťovaní názorov miestnych aktérov. Na tento účel boli realizované samostatné dotazníkové prieskumy zamerané na samosprávy, verejnosť a podnikateľský, poľnohospodársky a neziskový sektor.

V rámci dotazníka určeného obciam bolo doručených 20 odpovedí reprezentujúcich 18 jedinečných obcí z celkového počtu 24 obcí územia MAS, čo predstavuje zapojenie 75 % obcí. Dotazník pre verejnosť vyplnilo 8 respondentov a v dotazníku podnikateľského a neziskového sektora bolo po odstránení duplicitných odpovedí zastúpených 8 jedinečných subjektov. Výsledky jednotlivých zisťovaní neboli mechanicky spájané do jedného ukazovateľa, keďže jednotlivé skupiny respondentov zastupujú rozdielne pohľady a rozsah ich zapojenia je odlišný. Pri vyhodnotení sa sledovala najmä zhoda identifikovaných problémov, potrieb a rozvojových príležitostí medzi jednotlivými skupinami.

Výsledky potvrdili výraznú zhodu miestnych aktérov v niekoľkých kľúčových rozvojových témach. Za jednu z najvýznamnejších výziev územia možno považovať nedostatok pracovných príležitostí a potrebu rozvoja miestneho hospodárstva. Nedostatok pracovných príležitostí označilo za problém 14 z 18 zapojených obcí a 6 z 8 respondentov verejnosti uviedlo, že pracovných príležitostí v území nie je dostatok. V podnikateľskom sektore sa zároveň prejavila potreba investícií do technológií a vybavenia, lepšej dostupnosti podpory a rozvoja spolupráce. Výsledky tak potvrdzujú potrebu vytvárať podmienky pre rozvoj miestneho podnikania, služieb, poľnohospodárstva, spracovania miestnych produktov a cestovného ruchu s cieľom vytvárať a udržiavať pracovné príležitosti priamo na území MAS.

Ďalšou významnou témou je demografická stabilita územia. Obce medzi najčastejšie problémy zaradili starnutie obyvateľstva, pokles počtu obyvateľov a odchod mladých ľudí. Tieto výsledky korešpondujú so štatistickou analýzou demografického vývoja územia. Súčasne sa prejavila potreba dostupných sociálnych a opatrovateľských služieb, kvalitného prostredia pre deti a mládež, športových a voľnočasových možností a komunitného života. Udržanie mladých ľudí a rodín v území preto nemožno riešiť izolovane, ale prostredníctvom kombinácie pracovných príležitostí, dostupných služieb, kvalitnej občianskej vybavenosti a atraktívneho verejného prostredia.

Silná zhoda bola zaznamenaná aj v oblasti miestnej infraštruktúry. Obce prisúdili najvyšší význam rozvoju obcí, verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti. Medzi najvyššie hodnotené investičné potreby patria energetická efektívnosť verejných budov, rekonštrukcia obecných a verejných objektov, chodníky, cyklistické prepojenia a opatrenia súvisiace s hospodárením s dažďovou vodou. Obyvatelia tento pohľad potvrdili najmä požiadavkou na rekonštrukciu komunikácií a chodníkov a dobudovanie vodovodnej a kanalizačnej infraštruktúry. Rozvoj infraštruktúry a základných služieb preto predstavuje jednu zo základných podmienok zvyšovania kvality života a dlhodobej životaschopnosti vidieckych sídel.

Významným rozvojovým potenciálom územia je prírodné a kultúrne dedičstvo Medzibodrožia. V jednotlivých skupinách respondentov sa opakovane objavovala potreba rozvoja kultúrneho, prírodného a vidieckeho cestovného ruchu, cykloturistiky, agroturistiky, ubytovacích a stravovacích služieb, miestnych produktov a spoločnej propagácie regiónu. Podnikateľský a neziskový sektor za významný potenciál územia označoval najmä kultúrne a spoločenské podujatia, kultúrne dedičstvo a agroturistiku. Verejnosť podporovala

predovšetkým kultúrny turizmus, služby pre návštevníkov, agroturistiku a prírodný turizmus. Rozvoj cestovného ruchu by preto mal byť realizovaný integrovane s podporou miestneho podnikania, regionálnych produktov, kultúrnych tradícií a verejnej turistickej infraštruktúry.

Dotazníkové zisťovanie zároveň potvrdilo význam environmentálnych a klimatických tém. Miestni aktéri podporujú najmä rozvoj zelene, vodozádržné opatrenia, zber a využívanie dažďovej vody, revitalizáciu verejných priestorov, energetické úspory a efektívnejšie nakladanie s odpadmi. Vzhľadom na prírodný charakter územia a vysokú environmentálnu hodnotu Medzibodrožia by mali byť environmentálne aspekty prierezovo zohľadňované pri realizácii investičných a rozvojových projektov.

Samostatným zistením je potreba posilnenia projektových a odborných kapacít miestnych aktérov. Obce požadujú zo strany MAS najmä pomoc pri príprave žiadostí o podporu, vyhľadávaní vhodných výziev, konzultáciách projektových zámerov a administrácii projektov. Podnikateľské a neziskové subjekty rovnako zdôrazňovali potrebu informovania o možnostiach podpory, konzultácií a pomoci pri vyhľadávaní partnerov. Tieto zistenia budú zohľadnené pri nastavení animačných, informačných a poradenských aktivít MAS počas implementácie SMR.

SWOT analýza

SWOT analýza predstavuje syntetické zhodnotenie vnútorných a vonkajších faktorov, ktoré ovplyvňujú súčasný stav a budúci rozvoj územia MAS BODROG, o. z. Jej cieľom je prehľadne identifikovať silné a slabé stránky územia, ktoré vyplývajú z jeho vnútorných charakteristík, ako aj príležitosti a ohrozenia, ktoré súvisia s vonkajším prostredím a môžu pozitívne alebo negatívne ovplyvniť ďalší rozvoj regiónu.

SWOT analýza bola spracovaná na základe výsledkov socioekonomickej, demografickej, infraštruktúrnej a environmentálnej analýzy územia, výsledkov participatívneho zisťovania potrieb miestnych aktérov a poznatkov získaných počas pracovných a konzultačných stretnutí pri príprave SMR. Pri jej tvorbe boli zohľadnené aj poznatky z predchádzajúcej stratégie CLLD MAS BODROG, pričom jednotlivé faktory boli aktualizované podľa súčasného stavu územia a nových rozvojových výziev.

Aktuálna analýza potvrdzuje, že územie MAS BODROG disponuje významným prírodným, kultúrnym, poľnohospodárskym a vinohradníckym potenciálom, ktorý vytvára vhodné podmienky pre rozvoj miestnej ekonomiky, cestovného ruchu, služieb a regionálnych produktov. Súčasne však územie čelí viacerým dlhodobým problémom, predovšetkým poklesu počtu obyvateľov, nedostatku pracovných príležitostí, starnutiu populácie, nedostatočnej kvalite časti verejnej infraštruktúry a nerovnomernej dostupnosti základných služieb.

Výsledky SWOT analýzy preto vytvárajú dôležité východisko pre **identifikáciu rozvojových potrieb, formulovanie strategického cieľa a výber priorít a aktivít SMR**. Jej úlohou nie je iba pomenovať existujúce problémy, ale najmä poukázať na možnosti, ako využiť vnútorný potenciál regiónu na zmiernenie jeho slabých stránok a zároveň reagovať na vonkajšie riziká a príležitosti.

Oblasť	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Obyvateľstvo, ľudské zdroje a komunitný život	• relatívne vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku – približne 68 % • aktívne miestne komunity, spolky, občianske združenia a kultúrne iniciatívy • zachované miestne tradície, folklór a väzba obyvateľov na región • existencia kultúrnych, športových a spoločenských aktivít	• dlhodobý pokles počtu obyvateľov • nízke zastúpenie detskej zložky populácie a pokračujúce demografické starnutie • odchod mladých a ekonomicky aktívnych obyvateľov • nižšie zastúpenie vysokoškolsky vzdelaných	• podpora aktivít pre mladých ľudí, rodiny, seniorov a znevýhodnené skupiny • rozvoj komunitných, sociálnych, športových, kultúrnych a voľnočasových služieb • podpora vzdelávania a zvyšovania kvalifikácie • využitie	• pokračujúci úbytok obyvateľstva • ďalšie starnutie populácie a rast nárokov na sociálne služby • pokračujúci odchod kvalifikovaných a ekonomicky aktívnych obyvateľov • znižovanie udržateľnosti služieb v malých obciach

		obyvateľov • nerovnomerná dostupnosť sociálnych, komunitných, voľnočasových a opatrovateľských služieb	európskych a národných zdrojov na podporu kvality života • prepojenie komunitného života s miestnymi tradíciami a kultúrou	• prehlbovanie rozdielov medzi menšími a populačne silnejšími sídlami
Miestna ekonomika, podnikanie a pracovné príležitosti	• tradičný poľnohospodársky m a vinohradnícky charakter územia • existencia miestnych podnikateľovpoľnohospodárov, remeselníkov a poskytovateľov služieb • potenciál miestnej poľnohospodárskej produkcie, vinohradníctva a regionálnych produktov • prírodný a kultúrny potenciál vytvárajúci možnosti pre nové podnikateľské aktivity	• nedostatok pracovných príležitostí priamo v území • vyššia nezamestnanosť v porovnaní s krajskou a celoslovenskou úrovňou • slabšia diverzifikácia miestneho hospodárstva • potreba modernizácie technológií, strojov a podnikateľských prevádzok • nedostatočné spracovanie a zhodnocovanie miestnej produkcie • slabšie prepojenie produkcie s miestnym odbytom	• podpora mikro, malých a stredných podnikov • zavádzanie inovácií, nových technológií a digitalizácie • rozvoj remesiel, služieb a miestnej výroby • spracovanie a vyššie zhodnotenie miestnych produktov • prepojenie poľnohospodárstva, gastronómie, regionálnych produktov a cestovného ruchu • rozvoj priameho predaja a miestnych dodávateľských väzieb	• pokračujúci odchod pracovnej sily • nedostatok kvalifikovaných pracovníkov • rast cien energií, technológií, materiálov a pracovnej sily • nízky záujem investorov o periférnejšie vidiecke územie • rast konkurencie externých producentov a poskytovateľov služieb • ďalšie oslabovanie miestnej ekonomiky pri nedostatku investícií
Verejná infraštruktúra, občianska vybavenosť a dostupnosť služieb	• existujúca sieť verejných budov, občianskej vybavenosti a verejných priestorov • existencia základných verejných a komunitných služieb • Streda nad Bodrogom ako prirodzené centrum časti služieb • skúsenosti samospráv s realizáciou verejných investičných projektov • záujem obcí o obnovu a modernizáciu verejnej infraštruktúry	• nevyhovujúci technický stav časti miestnych komunikácií a chodníkov • potreba rekonštrukcie a energetickej modernizácie verejných budov ako doplnkového cieľa projektu • nedostatočná alebo nerovnomerná dostupnosť	• rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov, verejných budov a priestranstiev • zvyšovanie energetickej hospodárnosti verejných objektov ako doplnkového cieľa projektu. • rozvoj bezpečnej mobility a cyklistických prepojení	• ďalšie zhoršovanie technického stavu infraštruktúry • rast cien stavebných prác, materiálov a energií • nedostatok vlastných zdrojov obcí na spolufinancovanie investícií • populačný úbytok znižujúci ekonomickú

		niektorých služieb v menších obciach • nedostatky vo vodovodnej, kanalizačnej a ďalšej technickej infraštruktúre v časti územia • obmedzené personálne a finančné kapacity malých obcí	• modernizácia občianskej a technickej vybavenosti • zavádzanie smart a digitálnych riešení vo verejných službách • efektívnejšie zabezpečovanie služieb prostredníctvom spolupráce obcí	udržateľnosť niektorých služieb • prehlbovanie rozdielov v kvalite života medzi jednotlivými obcami
Prírodné zdroje, životné prostredie a klimatická odolnosť	• mimoriadne hodnotné prírodné prostredie a vysoká biodiverzita • CHKO Latorica, Ramsarská lokalita, Natura 2000, NPR Tajba a ďalšie chránené územia • rieky Bodrog, Tisa a Latorica, mokrade, mŕtve ramená a lužné lesy • zachovaná vidiecka krajina s vinicami, lúkami, poľnohospodárskou krajinou a pieskovými dunami • významný potenciál pre environmentálne aktivity a udržateľný cestovný ruch	• nedostatočné využívanie adaptačných a vodozádržných opatrení • potreba lepšieho hospodárenia s dažďovou vodou • potreba obnovy a rozvoja verejnej zelene • nedostatočná pripravenosť sídel na prehrievanie a obdobia sucha • vysoká citlivosť poľnohospodárstva a prírodných ekosystémov na klimatické zmeny	• realizácia vodozádržných a adaptačných opatrení ako doplnkového cieľa projektu • využívanie dažďovej vody • rozvoj verejnej zelene a ekologickej infraštruktúry • environmentálne vzdelávanie a zvyšovanie povedomia obyvateľov • rozvoj environmentálne šetrného cestovného ruchu • využitie národných a európskych zdrojov na ochranu prírody a klimatickú adaptáciu	• častejšie obdobia sucha a vysokých teplôt • dôsledky klimatickej zmeny a extrémne prejavy počasia • negatívne vplyvy na poľnohospodárstvo a vodný režim krajiny • poškodzovanie alebo strata prírodných biotopov • ohrozenie chránených území nevhodnými rozvojovými aktivitami
Cestovný ruch, kultúrne dedičstvo a miestna identita	• výnimočné prírodné prostredie vhodné na vidiecky a prírodný cestovný ruch • rieky Bodrog a Tisa, mokrade a mŕtve ramená vhodné na vodnú turistiku a rybárstvo • vinohradnícka tradícia a vinné pivnice • hrad Veľký Kamenec, kaštiele, sakrálne stavby a ďalšie kultúrne pamiatky	• prírodný a kultúrny potenciál nie je využívaný v plnom rozsahu • nedostatočná ponuka ubytovacích, gastronomických a doplnkových služieb • chýbajúca komplexnejšia ponuka	• rozvoj vidieckeho, prírodného a kultúrneho cestovného ruchu a agroturistiky • rozvoj ubytovacích, gastronomických a rekreačných služieb • tvorba tematických trás	• konkurencia turisticky rozvinutejších regiónov • nedostatok investícií do služieb cestovného ruchu • postupné chátranie kultúrnych a historických objektov

	• zachované ľudové tradície, folklór, remeslá a regionálna identita Medzibodrožia • potenciál cykloturistiky, agroturistiky, kultúrneho a zážitkového cestovného ruchu	turistických produktov a zážitkov • slabšie prepojenie cestovného ruchu s miestnymi produktmi, remeslami a gastronómiou • nedostatočná spoločná propagácia regiónu • nedostatok časti sprievodnej a rekreačnej infraštruktúry	(náučných chodníkov) • prepojenie cestovného ruchu s vinárstvom, remeslami a miestnymi produktmi • rozvoj cykloturistiky a vodnej turistiky • spoločná digitálna propagácia a marketing MAS BODROG	• nedostatok pracovnej sily v cestovnom ruchu a službách • negatívne dôsledky klimatickej zmeny na prírodné atraktivity • riziko poškodenia prírodných lokalít pri nekoordinovanom rozvoji cestovného ruchu

Výsledky SWOT analýzy potvrdzujú závery analytickej časti SMR a predstavujú syntetické východisko pre identifikáciu hlavných rozvojových potrieb územia MAS BODROG. Jednotlivé silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia boli posudzované vo väzbe na demografický vývoj, ľudské zdroje, miestnu ekonomiku, verejnú infraštruktúru a služby, prírodné podmienky, klimatickú odolnosť a potenciál cestovného ruchu.

V oblasti **obyvateľstva, ľudských zdrojov a komunitného života** SWOT analýza poukazuje najmä na dlhodobý pokles počtu obyvateľov, nízke zastúpenie detskej zložky populácie, starnutie a odchod mladých a ekonomicky aktívnych ľudí. Na druhej strane zostáva silnou stránkou relatívne vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku a existencia aktívnych miestnych komunít a tradícií.

V oblasti **miestnej ekonomiky, podnikania a pracovných príležitostí** SWOT analýza identifikovala ako zásadnú slabú stránku nedostatok pracovných miest, vyššiu nezamestnanosť, slabšiu diverzifikáciu miestneho hospodárstva a potrebu modernizácie podnikateľských kapacít. Významným potenciálom zostáva poľnohospodárstvo, vinohradníctvo, miestna produkcia, remeslá a služby.

Oblasť **verejnej infraštruktúry, občianskej vybavenosti a dostupnosti služieb** poukázala na potrebu obnovy miestnych komunikácií, chodníkov, verejných budov a verejných priestranstiev, ako aj na nerovnomernú dostupnosť základných služieb v menších sídlach. Zároveň vysoký podiel malých obcí zvyšuje význam efektívneho zabezpečovania služieb a modernizácie verejnej infraštruktúry.

V oblasti **prírodných zdrojov, životného prostredia a klimatickej odolnosti** predstavujú významnú silnú stránku kvalitné prírodné prostredie, vodné toky, mokrade, lužné lesy a chránené územia. Súčasne SWOT poukazuje na rastúce riziko sucha, prehrievania sídel a potrebu lepšieho hospodárenia s dažďovou vodou a rozvoja verejnej zelene.

SWOT analýza oblasti **cestovného ruchu, kultúrneho dedičstva a miestnej identity** potvrdila výrazný, ale zatiaľ nedostatočne využívaný potenciál Medzibodrožia. Silnými stránkami sú prírodné lokality, rieky Bodrog a Tisa, vinohradnícka tradícia, vinné pivnice, kultúrne pamiatky, folklór a miestna identita. Slabou stránkou je najmä obmedzená ponuka ubytovacích, gastronomických a doplnkových služieb, slabšie prepojenie miestnych produktov s cestovným ruchom a nedostatočná spoločná propagácia regiónu.

SWOT analýza poukazuje na výrazný rozvojový potenciál územia MAS BODROG, ktorý vychádza predovšetkým z jeho prírodných a kultúrnych hodnôt, poľnohospodárskej a vinohradníckej tradície, miestnej identity a možností rozvoja vidieckeho cestovného ruchu. Súčasne však územie čelí dlhodobým demografickým a hospodárskym problémom, nedostatku pracovných príležitostí, potrebe modernizácie verejnej infraštruktúry a nerovnomernej dostupnosti základných služieb. Významnou výzvou je tiež adaptácia na dôsledky klimatickej zmeny. Výsledky SWOT analýzy preto podporujú strategické zameranie SMR predovšetkým na rozvoj miestnej ekonomiky a pracovných príležitostí a na zvyšovanie kvality života prostredníctvom modernizácie verejnej infraštruktúry, dostupnosti služieb a podpory komunitného života.

Na základe výsledkov SWOT analýzy bola následne spracovaná **tabuľka Identifikácia potrieb danej oblasti**, ktorá sumarizuje najvýznamnejšie rozvojové potreby územia MAS BODROG. Jednotlivé potreby nevznikli

izolovane, ale vychádzajú z identifikovaných slabých stránok, ohrození a nevyužitých príležitostí územia, pričom zohľadňujú aj jeho silné stránky a rozvojový potenciál.

Tabuľka č. 3 Identifikácia potrieb danej oblasti

Identifikácia potrieb danej oblasti	
1.	**Modernizácia miestnej verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti.** Zastaraná infraštruktúra obcí (miestne komunikácie, verejné priestranstvá, verejné budovy).
2.	**Dostupnosť a kvalita základných služieb v malých obciach.** Vrátane sociálnych, vzdelávacích a voľnočasových služieb; územie je obklopené riekami a spojené s okolím len niekoľkými mostmi.
3.	**Ochrana a udržateľné využívanie prírodného a kultúrneho dedičstva.** CHKO Latorica, Ramsarská lokalita, Natura 2000, NPR Tajba, kaštiele, hrad Veľký Kamenec, vinné pivnice, ľudové tradície a folklór.
4.	**Pracovné príležitosti blízko domova.** Nedostatok pracovných miest je dlhodobou výzvou územia; potrebná je podpora zakladania a rozvoja mikro, malých a stredných podnikov, služieb a remesiel.
5.	**Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky.** Využitie potenciálu riek Bodrog a Tisa, lužných lesov, mŕtvych ramien, vodných športov, rybárstva a vinárskych tradícií.
6.	**Podpora miestnej poľnohospodárskej prvovýroby. Modernizácia výroby, technológie súvisiacej s rozvojom podnikateľských aktivít mimo poľnohospodárskych a lesníckych činností**
7.	**Podpora komunitného života a sociálnej súdržnosti.** Zapojenie mládeže, žien a seniorov, kultúrne a športové aktivity, podpora znevýhodnených skupín a sociálneho podnikania.
8.	**Zvýšiť odolnosť územia voči suchu a dôsledkom klimatickej zmeny** prostredníctvom zadržiavania vody, hospodárenia s dažďovou vodou, rozvoja verejnej zelene a realizácie adaptačných a vodozádržných opatrení ako doplnkového cieľa projektu..
9.	**Zastavenie poklesu počtu obyvateľov a generačná obnova.** Počet obyvateľov územia MAS klesol v rokoch 2014 – 2025 približne o 3,2 %, pokles zaznamenalo 18 z 24 obcí a 16 obcí má menej ako 1 000 obyvateľov.

4 Ciele uvedenej SMR vrátane merateľných cieľových hodnôt výsledkov a súvisiace plánované akcie

Strategické zameranie Stratégie miestneho rozvoja MAS BODROG, o. z. vychádza z výsledkov socioekonomickej a demografickej analýzy územia, charakteristiky jeho prírodného, kultúrneho a hospodárskeho potenciálu a z výsledkov participatívneho zisťovania potrieb miestnych aktérov. Do procesu identifikácie potrieb boli zapojené samosprávy, obyvatelia, podnikateľské a poľnohospodárske subjekty, občianske združenia a neziskové organizácie.

Analýza poukázala najmä na dlhodobejší pokles počtu obyvateľov, starnutie populácie, odchod mladých ľudí, nedostatok pracovných príležitostí, potrebu modernizácie verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti, nerovnomernú dostupnosť služieb, potrebu rozvoja miestneho podnikania nedostatočne využitý potenciál cestovného ruchu, potrebu posilňovania komunitného života a medziobecnej spolupráce, ako aj potrebu zvyšovania odolnosti územia voči suchu a dôsledkom klimatickej zmeny.

Zároveň územie disponuje významným rozvojovým potenciálom vyplývajúcim z jeho poľnohospodárskeho a vinohradníckeho charakteru, prírodného a kultúrneho dedičstva Medzibodrožia, pohraničnej polohy, miestnych tradícií, produktov a existujúcej spolupráce medzi verejným, podnikateľským a občianskym sektorom.

Strategické zameranie SMR preto smeruje k integrovanému rozvoju územia, ktorý bude súčasne podporovať miestne hospodárstvo a zamestnanosť, kvalitu života a dostupnosť služieb, generačnú obnovu, komunitnú súdržnosť, ochranu prírodných zdrojov a efektívnu spoluprácu miestnych aktérov.

Hlavným cieľom Stratégie miestneho rozvoja MAS BODROG, o. z. je vytvárať dlhodobo udržateľné podmienky pre kvalitný život obyvateľov a hospodársky rozvoj vidieckych obcí Medzibodrožia, pričom dôraz sa kladie na využívanie vnútorného potenciálu územia a riešenie problémov, ktoré boli identifikované v analytickej, SWOT a participatívnej časti stratégie. Strategické smerovanie vychádza zo skutočnosti, že ďalší rozvoj územia nemožno zabezpečiť izolovanými zásahmi, ale je potrebné súbežne podporovať miestnu ekonomiku, tvorbu pracovných príležitostí, dostupnosť základných služieb, kvalitu verejnej infraštruktúry, komunitný život a atraktivitu jednotlivých obcí.

Hlavným zámerom je preto stabilizovať územie z hospodárskeho, sociálneho a demografického hľadiska, vytvárať podmienky na zotrvanie mladých ľudí a ekonomicky aktívneho obyvateľstva, podporovať miestne podnikateľské iniciatívy a zároveň zvyšovať kvalitu prostredia, v ktorom obyvatelia žijú. Dôležitou súčasťou tohto smerovania je aj rozvoj služieb dostupných priamo v území, zlepšovanie občianskej vybavenosti a vytváranie podmienok na aktívny komunitný, kultúrny, športový a spoločenský život.

Stratégia zároveň vychádza z potreby lepšie využívať jedinečný prírodný, kultúrny a hospodársky potenciál Medzibodrožia. Územie disponuje významnými prírodnými hodnotami, vinohradníckou a poľnohospodárskou tradíciou, kultúrnym dedičstvom, miestnymi produktmi a predpokladmi na rozvoj vidieckeho a udržateľného cestovného ruchu. Cieľom je tieto zdroje využívať spôsobom, ktorý bude vytvárať ekonomické príležitosti pre miestnych obyvateľov a podnikateľov, ale zároveň bude rešpektovať ochranu prírody, krajiny a kultúrnej identity regiónu.

Strategický cieľ preto spája hospodársky rozvoj s kvalitou života obyvateľov. Podpora podnikania, služieb a cestovného ruchu má vytvárať pracovné príležitosti a zvyšovať ekonomickú stabilitu územia, zatiaľ čo investície do verejnej infraštruktúry, občianskej vybavenosti, základných služieb a komunitných aktivít majú prispievať k zvyšovaniu atraktivity obcí a k dlhodobej životaschopnosti vidieckych komunít. Takto nastavený prístup zároveň reaguje na najvýznamnejšie potreby identifikované v území a zabezpečuje ich vzájomné prepojenie v rámci jednej spoločnej rozvojovej vízie.

Na základe uvedeného bol stanovený nasledovný strategický cieľ SMR MAS BODROG, o. z.:

„Zvýšiť kvalitu života obyvateľov a hospodársku stabilitu vidieckych obcí Medzibodrožia prostredníctvom rozvoja miestneho podnikania, služieb a udržateľného cestovného ruchu, modernizácie verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti a podpory komunitného života pri zachovaní jedinečného prírodného a kultúrneho potenciálu územia.“

Prepojenie na regionálne a miestne strategické dokumenty

SMR je zároveň vecne previazaná s Programom hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 s výhľadom do roku 2030, ktorého hlavným cieľom je zvýšenie životnej úrovne obyvateľov Košického kraja. Zameranie SMR na rozvoj miestnej ekonomiky, verejnej infraštruktúry, dostupnosti služieb, sociálnej súdržnosti a environmentálnej kvality tomuto cieľu priamo napomáha.

SMR rešpektuje aj Územný plán regiónu Košického samosprávneho kraja a jeho zásady priestorového usporiadania a funkčného využívania územia. Na miestnej úrovni nadväzuje na územné plány, programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja členských obcí a ďalšie relevantné miestne strategické dokumenty. Konkrétne väzby na jednotlivé obecné dokumenty je vhodné uvádzať tam, kde sú príslušné ciele alebo opatrenia priamo identifikované a aktuálne.

Preskúmanie miestnych dokumentov potvrdzuje vysokú mieru vecnej zhody medzi potrebami identifikovanými v SMR a rozvojovými zámermi samospráv. Opakujúcimi sa témami sú najmä modernizácia verejnej a technickej infraštruktúry, zlepšovanie občianskej vybavenosti a základných služieb, rozvoj miestneho hospodárstva a cestovného ruchu, vytváranie podmienok pre komunitný a športový život, sociálne služby, ochrana životného prostredia, energetická efektívnosť, hospodárenie s vodou a medziobecná spolupráca**.**

Z porovnania miestnych dokumentov vyplýva, že Priorita 3 SMR – Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života – má najsilnejšiu väzbu na strategické dokumenty členských obcí. Prakticky vo všetkých overených programoch rozvoja sa opakuje potreba rekonštrukcie

verejných budov, dopravnej a technickej infraštruktúry, chodníkov, verejných priestorov, športovej a kultúrnej infraštruktúry alebo základných služieb.

Silný súlad existuje aj pri Priorite 2 – Podpora podnikateľských aktivít s cieľom rozvoja vidieckeho hospodárstva. PHSR obcí Biel, Poľany, Malý Kamenec, Streda nad Bodrogom a Veľký Horeš priamo pracujú s využitím miestnych zdrojov, podporou hospodárskeho rozvoja, cestovným ruchom alebo rozvojom miestnych služieb. Napríklad Biel explicitne smeruje k trvalo udržateľnému hospodárskemu rozvoju založenému na miestnych zdrojoch a Poľany spájajú miestnu ekonomiku s rozvojom cestovného ruchu.

V miestnych dokumentoch sa už objavujú konkrétne zámery, ktoré zodpovedajú potrebe reagovať na sucho a klimatickú zmenu. PHSR obce Biel 2024 – 2030 počíta s výstavbou vodozádržného priestoru**,** zatiaľ čo PHSR Poľany zahŕňa ochranu prírodných zdrojov, kvalitu životného prostredia a ochranu pred povodňami.

Prepojenie na Strategický plán SPP SR 2023 – 2027

SMR je realizovaná v rámci intervencie 77.1 LEADER Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky SR 2023 – 2027 a prispieva k jeho špecifickému cieľu SO8 – podporovať zamestnanosť, rast, rodovú rovnosť vrátane účasti žien v poľnohospodárstve, sociálne začlenenie a miestny rozvoj vo vidieckych oblastiach.

Priorita 2 prispieva k tomuto cieľu najmä tvorbou a udržaním pracovných miest, rozvojom miestneho podnikania, služieb a cestovného ruchu a diverzifikáciou vidieckeho hospodárstva (ukazovatele R.37, R.39 a R.40). Priorita 3 prispieva k miestnemu rozvoju a sociálnemu začleneniu prostredníctvom zlepšenia dostupnosti verejnej infraštruktúry a základných služieb a podpory komunitného života (ukazovatele R.41 a R.42). SMR ako celok prispieva k ukazovateľu R.38 – podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú stratégie miestneho rozvoja.

Strategický cieľ SMR	
Zvýšiť kvalitu života obyvateľov a hospodársku stabilitu vidieckych obcí Medzibodrožia prostredníctvom rozvoja miestneho podnikania, služieb a udržateľného cestovného ruchu, modernizácie verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti a podpory komunitného života pri zachovaní jedinečného prírodného a kultúrneho potenciálu územia.	
Priorita 1	**Podpora horizontálnej a vertikálnej spolupráce medzi poľnohospodárskymi a spracovateľskými subjektmi v miestnom kontexte**
Aktivita č. 1: *Netýka sa* **Aktivita č. 2:** *Netýka sa* **Aktivita č. 3:** *Netýka sa* *realizáciou vybranej aktivity (názov aktivity) dochádza k priamemu naplneniu identifikovanej potreby (názov identifikovanej potreby v zmysle tabuľky č.3), uviesť stručný popis*	
Priorita 2	**Podpora podnikateľských aktivít s cieľom rozvoja vidieckeho hospodárstva**
Realizáciou Priority 2 sa očakáva posilnenie miestnej ekonomiky, zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov, rozvoj pracovných príležitostí a lepšie hospodárske využitie vnútorného potenciálu Medzibodrožia. Priorita zároveň vytvára ekonomické predpoklady pre stabilizáciu obyvateľstva a dlhodobú životaschopnosť vidieckych obcí MAS BODROG. Aktivity sa zameriavajú na tvorbu pridanej hodnoty pracovných príležitostí a príjmov s cieľom rozvoja vidieckej ekonomiky, podporou podnikateľských aktivít prostredníctvom diverzifikácie vrátane podpory agroturistiky, cestovného ruchu, ekoturistiky, zakladaním nových a rozvojov existujúcich nepoľnohospodárskych a lesníckych podnikov vo vidieckych oblastiach.	

Strategický cieľ SMR

Zvýšiť kvalitu života obyvateľov a hospodársku stabilitu vidieckych obcí Medzibodrožia prostredníctvom rozvoja miestneho podnikania, služieb a udržateľného cestovného ruchu, modernizácie verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti a podpory komunitného života pri zachovaní jedinečného prírodného a kultúrneho potenciálu územia.

Aktivita č. 1: Podpora diverzifikácie ekonomických činností v poľnohospodárskych a lesníckych podnikoch

Aktivita je zameraná na rozšírenie a diverzifikáciu ekonomických činností existujúcich poľnohospodárskych a lesníckych podnikov mimo ich hlavnej poľnohospodárskej alebo lesníckej činnosti. Cieľom je podporiť vznik nových zdrojov príjmov, zvýšiť ekonomickú stabilitu podnikov a vytvárať dodatočné pracovné príležitosti priamo vo vidieckom území MAS BODROG. Podpora môže smerovať najmä do technológií, strojov, zariadení, vybavenia a ďalších investícií súvisiacich s rozvojom doplnkových podnikateľských činností.

Aktivita umožňuje lepšie využívať existujúce materiálne, personálne a prírodné zdroje podnikov a vytvára predpoklady na rozšírenie ich hospodárskych činností. Diverzifikácia zároveň znižuje závislosť podnikov od jednej hospodárskej činnosti a môže prispievať k stabilnejšiemu vidieckemu hospodárstvu.

Aktivita č. 1 môže byť zameraná aj na podnikateľské aktivíty v oblasti agroturistiky, vidieckeho cestovného ruchu a ekoturistiky s využitím jedinečného prírodného, krajinného, kultúrneho a vinohradníckeho potenciálu Medzibodrožia. Podpora môže byť zameraná na rozvoj a skvalitňovanie služieb pre návštevníkov, agroturistiky, rekreačnej infraštruktúry a ďalších podnikateľských aktivít súvisiacich s cestovným ruchom. Podpora môže smerovať na rozvoj a skvalitňovanie ubytovacích, gastronomických, rekreačných, zážitkových a doplnkových služieb pre návštevníkov, rozvoj agroturistických aktivít, rekreačnej infraštruktúry a ďalších podnikateľských činností spojených s cestovným ruchom.

Priama väzba na identifikované potreby:

- **Potreba č. 6 – Podpora miestnej poľnohospodárskej prvovýroby** – aktivita priamo podporuje ekonomickú stabilitu subjektov pôsobiacich v poľnohospodárskej prvovýrobe a vytvára priestor na ich ďalší podnikateľský rozvoj mimo poľnohospodárskej činností a využívanie technológií a vybavenia súvisiaceho s diverzifikáciou činností.
- **Potreba č. 4 – Pracovné príležitosti blízko domova** – diverzifikácia činností existujúcich podnikov môže vytvárať nové alebo stabilizovať existujúce pracovné miesta priamo v území MAS.
- Potreba č. 5 – Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky – Aktivita využíva diverzifikáciu poľnohospodárskych a lesníckych činnosti s potenciálom prírodného prostredia, vinohradníctva a ďalších atraktivít územia na rozvoj podnikateľských služieb v cestovnom ruchu.
- Potreba č. 3 – Ochrana a udržateľné využívanie prírodného a kultúrneho dedičstva – rozvoj ekoturistiky a vidieckeho cestovného ruchu má byť založený na šetrnom využívaní prírodných a kultúrnych hodnôt územia a ich prepájaní s ekonomickými aktivitami.
- Aktivita môže nepriamo prispievať aj k **potrebe č. 9 – Zastavenie poklesu počtu obyvateľov a generačná obnova**, keďže stabilnejšie podnikateľské prostredie a pracovné príležitosti zvyšujú možnosti uplatnenia ekonomicky aktívnych obyvateľov priamo v regióne.

Aktivita 2: Zakladanie a rozvoj nepoľnohospodárskych alebo nelesníckych podnikov vo vidieckych oblastiach Aktivita je zameraná na rozvoj a modernizáciu miestnych podnikateľských aktivít, ktoré môžu vytvárať pracovné príležitosti a zároveň rozširovať ponuku výrobkov a služieb dostupných priamo na území MAS BODROG. Podpora môže smerovať do strojov, zariadení, technológií, vybavenia prevádzok, ako aj do stavebných investícií a technického zhodnotenia objektov súvisiacich s podnikateľskou činnosťou.

Aktivita č. 2 môže byť zameraná na rozvoj podnikateľských aktivít v oblasti agroturistiky, vidieckeho cestovného ruchu a ekoturistiky s využitím jedinečného prírodného, krajinného, kultúrneho a vinohradníckeho potenciálu Medzibodrožia. MAS BODROG disponuje špecifickými predpokladmi pre rozvoj vidieckeho

Strategický cieľ SMR
Zvýšiť kvalitu života obyvateľov a hospodársku stabilitu vidieckych obcí Medzibodrožia prostredníctvom rozvoja miestneho podnikania, služieb a udržateľného cestovného ruchu, modernizácie verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti a podpory komunitného života pri zachovaní jedinečného prírodného a kultúrneho potenciálu územia.

cestovného ruchu – rieky Bodrog a Tisa, lužné lesy a mokrade, mŕtve ramená, vinohradnícke tradície, kultúrne pamiatky, ľudové tradície, rybárstva a možnosti cykloturistiky či iných rekreačných aktivít.

Podpora môže byť zameraná na rozvoj a skvalitňovanie služieb pre návštevníkov, agroturistiky, rekreačnej infraštruktúry a ďalších podnikateľských aktivít súvisiacich s cestovným ruchom. Podpora môže smerovať na rozvoj a skvalitňovanie ubytovacích, gastronomických, rekreačných, zážitkových a doplnkových služieb pre návštevníkov, rozvoj agroturistických aktivít, rekreačnej infraštruktúry a ďalších podnikateľských činností spojených s cestovným ruchom.

Priama väzba na identifikované potreby:

- **Potreba č. 4 – Pracovné príležitosti blízko domova** – ide o hlavnú potrebu, na ktorú aktivita priamo reaguje prostredníctvom podpory zakladania a rozvoja podnikov a vytvárania pracovných príležitostí.
- **Potreba č. 2 – Dostupnosť a kvalita základných služieb v malých obciach** – pokiaľ podporené podnikateľské projekty smerujú do služieb využívaných miestnym obyvateľstvom, aktivita prispieva aj k rozšíreniu ich dostupnosti priamo v obciach.
- Potreba č. 5 – Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky – ide o hlavnú a priamu väzbu aktivity. Aktivita využíva potenciál riek Bodrog a Tisa, prírodného prostredia, vinohradníctva a ďalších atraktivít územia na rozvoj podnikateľských služieb v cestovnom ruchu.
- Potreba č. 3 – Ochrana a udržateľné využívanie prírodného a kultúrneho dedičstva – rozvoj ekoturistiky a vidieckeho cestovného ruchu má byť založený na šetrnom využívaní prírodných a kultúrnych hodnôt územia a ich prepájaní s ekonomickými aktivitami.
- Aktivita má zároveň nepriamu väzbu na **potrebu č. 9 – Zastavenie poklesu počtu obyvateľov a generačná obnova**, keďže dostupnosť práce a podnikateľských príležitostí je jedným z predpokladov udržania mladých a ekonomicky aktívnych obyvateľov v území

Realizácia Priority 2 má nepriamu väzbu na potrebu č. 9 – Zastavenie poklesu počtu obyvateľov a generačná obnova. Vytváranie pracovných a podnikateľských príležitostí, rozvoj služieb a posilňovanie miestnej ekonomiky predstavujú dôležité predpoklady na udržanie mladých a ekonomicky aktívnych obyvateľov v regióne.

Priorita 2 tak komplexne prepája rozvoj podnikania, diverzifikáciu hospodárskych činností, podporu poľnohospodárskych subjektov, cestovný ruch a tvorbu pracovných príležitostí. Jej realizáciou sa očakáva zvýšenie ekonomickej stability územia, lepšie využitie miestnych zdrojov a posilnenie dlhodobej životaschopnosti vidieckych obcí MAS BODROG.

Aktivity sú plne v súlade so zameraním Priority 2, ktorá má podporovať podnikateľské aktivity vo vidieckom hospodárstve prostredníctvom investícií, inovácií, digitalizácie a spolupráce s cieľom zvyšovať konkurencieschopnosť, diverzifikovať miestne hospodárstvo a vytvárať pracovné miesta.

Priorita 3	**Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života**

Cieľom Priority 3 je zatraktívniť vidiecke oblasti pre život obyvateľov na vidieku, vrátane podpory podnikania a zvýšenia návštevnosti.

Dôraz sa kladie na podporu rozvoja miestnej verejnej infraštruktúry napr.: cesty III. triedy, miestne komunikácie a miestnych základných služieb (služieb v oblasti voľného času a kultúry, občianska a technická vybavenosť, smart riešenia v nadväznosti na prístup ku kvalitným verejným službám a kvalitnej infraštruktúre s cieľom

Strategický cieľ SMR

Zvýšiť kvalitu života obyvateľov a hospodársku stabilitu vidieckych obcí Medzibodrožia prostredníctvom rozvoja miestneho podnikania, služieb a udržateľného cestovného ruchu, modernizácie verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti a podpory komunitného života pri zachovaní jedinečného prírodného a kultúrneho potenciálu územia.

rozvoja inteligentného vidieka. Podpora sociálnych inovácií na vidieku má za cieľ vytvoriť adekvátne prostredie pre možnosť pracovného uplatnenia, napomáhania integrácii do spoločnosti alebo prostredníctvom vzdelávania a voľnočasových aktivít prispievať vzťahu k vidieku a prírode.

Sociálne inovácie a podpora miestnych komunít je zameraná na realizáciu aktivít vzdelávania a trávenia voľného času, ochotníckej, divadelníckej, folklórnej činnosti, zvyšovania vzdelanostnej úrovne v oblasti životného prostredia, budovania environmentálneho povedomia, ochrany prírody, ekologickej výchovy, krajinotvorby, zachovanie tradícií, podnikania a pod.

Súčasťou podpory môžu byť aj investície, ktoré plnia doplnkovú funkciu s jednoznačnou pridanou hodnotou súvisiacou s energetickou úsporou, napríklad využívanie technológií, ktoré budú viesť k úsporám energií alebo investície, ktoré súvisia so zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov zamerané na technické, energetické alebo technologické vybavenie a zariadenia objektu (napr. výmena vykurovacích kotlov, vykurovacích telies, potrubných vnútorných rozvodov a vnútorných inštalačných rozvodov – voda, elektrina, plyn a ich častí; inštalovanie solárnych panelov tam, kde je to vhodné a pod.) Avšak projekty, ktorých jediným cieľom je podpora obnoviteľných zdrojov energie, nie je v rámci priority oprávnená, nakoľko podpora bude poskytovaná prostredníctvom iných nástrojov v rámci Slovenska.

Aktivita č. 1: Rozvoj miestnej verejnej infraštruktúry

Aktivita je zameraná na rozvoj, obnovu a skvalitňovanie miestnej verejnej infraštruktúry v obciach MAS BODROG s cieľom zlepšiť technický stav, bezpečnosť, funkčnosť a dostupnosť verejného priestoru a vytvárať kvalitnejšie podmienky pre každodenný život obyvateľov.

Podpora môže smerovať najmä do stavebných prác a stavebných úprav súvisiacich s miestnou verejnou infraštruktúrou, verejnými priestranstvami, miestnymi komunikáciami, chodníkmi, verejnými objektmi a ďalšou infraštruktúrou slúžiacou obyvateľom obcí. Dôraz bude kladený na riešenia, ktoré reagujú na skutočné infraštruktúrne nedostatky jednotlivých obcí a prispievajú k zvyšovaniu kvality, bezpečnosti a atraktivity vidieckeho prostredia.

Priama väzba na identifikovanú potreby:

- potreba č. 1 – Modernizácia miestnej verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti. Identifikovaná potreba vychádza zo zastaraného technického stavu časti miestnej infraštruktúry, najmä miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, verejných budov a ďalších prvkov slúžiacich obyvateľom obcí.

- potreba č. 2 – Dostupnosť a kvalita základných služieb v malých obciach, keďže funkčná verejná infraštruktúra vytvára základné podmienky pre dostupnosť a poskytovanie miestnych služieb.

Environmentálne zameranie aktivity zároveň reaguje na potrebu č. 8 – Zvýšenie odolnosti územia voči suchu a dôsledkom klimatickej zmeny. V aktuálnej analýze MAS je táto potreba spojená najmä so zadržiavaním vody, hospodárením s dažďovou vodou pri revitalizácie miestnej infraštruktúry, verejnou zeleňou a adaptačnými opatreniami.

Nepriamo aktivita podporuje aj potrebu č. 10 – Zastavenie poklesu počtu obyvateľov a generačná obnova, keďže kvalitná infraštruktúra, technická vybavenosť a príjemné a udržateľné verejné prostredie patria medzi faktory ovplyvňujúce atraktivitu obcí pre mladé rodiny a ekonomicky aktívne obyvateľstvo.

Aktivita č. 2: Rozvoj miestnych základných služieb obcí

Aktivita je zameraná na zlepšenie dostupnosti, kvality a rozsahu miestnych základných služieb poskytovaných obyvateľom vidieckych obcí MAS BODROG. Jej cieľom je vytvárať podmienky na zachovanie a rozvoj služieb, ktoré priamo vplývajú na každodenný život obyvateľov a kvalitu života v menších sídlach.

Podpora môže smerovať do priestorov, zariadení a vybavenia využívaných na poskytovanie miestnych služieb, ako aj do rozvoja občianskej, komunitnej, kultúrnej, športovej, vzdelávacej a voľnočasovej vybavenosti. Osobitný význam má aktivita v menších obciach, kde je dostupnosť niektorých služieb prirodzene obmedzenejšia a obyvatelia sú vo väčšej miere odkázaní na dochádzanie do väčších sídel.

Strategický cieľ SMR

Zvýšiť kvalitu života obyvateľov a hospodársku stabilitu vidieckych obcí Medzibodrožia prostredníctvom rozvoja miestneho podnikania, služieb a udržateľného cestovného ruchu, modernizácie verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti a podpory komunitného života pri zachovaní jedinečného prírodného a kultúrneho potenciálu územia.

Aktivita priamo napĺňa potrebu č. 3 – Dostupnosť a kvalita základných služieb v malých obciach. V menších sídlach je rozsah služieb prirodzene obmedzenejší a ich zachovanie alebo rozvoj je dôležitý pre každodenný život obyvateľov, osobitne detí, mladých rodín, seniorov a osôb s obmedzenou mobilitou.

Významná je aj väzba na potrebu č. 7 – Podpora komunitného života a sociálnej súdržnosti. Kultúrne, športové, spoločenské a voľnočasové aktivity vytvárajú príležitosti na stretávanie obyvateľov, podporujú medziľudské väzby, dobrovoľníctvo a zapájanie občanov do života obcí. Osobitný význam majú pre mládež, ženy, seniorov a znevýhodnené skupiny.

Aktivita môže zároveň prispievať k potrebe č. 6 – Ochrana a udržateľné využívanie prírodného a kultúrneho dedičstva, najmä prostredníctvom zachovávania miestnych tradícií, folklóru, vinohradníckych tradícií, kultúrnych podujatí a ďalších prvkov identity Medzibodrožia.

Environmentálne zameranie aktivity zároveň reaguje na potrebu č. 8 – Zvýšenie odolnosti územia voči suchu a dôsledkom klimatickej zmeny. V aktuálnej analýze MAS je táto potreba spojená najmä so zadržiavaním vody, hospodárením s dažďovou vodou, verejnou zeleňou a adaptačnými opatreniami.

Silná je aj väzba na potrebu č. 9 – Zastavenie poklesu počtu obyvateľov a generačná obnova. Dostupnosť kvalitných voľnočasových, športových, kultúrnych a komunitných možností patrí medzi faktory, ktoré ovplyvňujú atraktivitu obce pre mladých ľudí a rodiny. Súčasne vytvára podmienky na aktívne starnutie a zapájanie seniorov do komunitného života.

Aktivita 3: Sociálny alebo komunitno-prospešný cieľ zameraný na riešenie sociálneho vylúčenia a nezamestnanosti, marginalizované komunity, začlenenie migrantov, podporu žien, mládeže a aktívne starnutie na vidieku.

Aktivita je zameraná na podporu sociálneho začlenenia, posilňovanie komunitných väzieb a vytváranie podmienok pre aktívne zapájanie rôznych skupín obyvateľstva do spoločenského a komunitného života na území MAS BODROG.

Osobitná pozornosť bude venovaná osobám a skupinám ohrozeným sociálnym vylúčením alebo znevýhodnením, marginalizovaným komunitám, nezamestnaným, migrantom, ženám, mládeži a seniorom. Cieľom je vytvárať podmienky na ich aktívnejšie zapojenie do života obcí, zlepšovať ich prístup ku komunitným a sociálne prospešným aktivitám a podporovať ich sociálnu integráciu.

Podpora môže smerovať do priestorov, zariadení, vybavenia a ďalších investícií potrebných na realizáciu komunitných a sociálne prospešných aktivít, ktoré prispievajú k prevencii sociálneho vylúčenia, podpore zamestnateľnosti, aktivizácii obyvateľov, medzigeneračnej spolupráci, dobrovoľníctvu a rozvoju miestnych komunít.

V oblasti mládeže môže aktivita podporovať vytváranie podmienok na zmysluplné trávenie voľného času, komunitné aktivity, rozvoj zručností a aktívnu účasť mladých ľudí na živote obce. V prípade žien môže prispievať k ich väčšiemu zapájaniu do miestneho hospodárskeho, komunitného a spoločenského života. Pri senioroch je aktivita zameraná najmä na podporu aktívneho starnutia, predchádzanie sociálnej izolácii a vytváranie možností na ich ďalšie zapájanie do miestnych komunít.

Aktivita zároveň vytvára priestor na podporu riešení zameraných na marginalizované a sociálne znevýhodnené skupiny a na posilňovanie vzájomnej spolupráce, tolerancie a sociálnej súdržnosti medzi jednotlivými skupinami obyvateľov.

Očakávaným prínosom aktivity je zníženie rizika sociálneho vylúčenia, zvýšenie participácie obyvateľov na komunitnom živote, posilnenie sociálnej súdržnosti a vytváranie inkluzívnejších a stabilnejších vidieckych komunít na území MAS BODROG.

Strategický cieľ SMR
Zvýšiť kvalitu života obyvateľov a hospodársku stabilitu vidieckych obcí Medzibodrožia prostredníctvom rozvoja miestneho podnikania, služieb a udržateľného cestovného ruchu, modernizácie verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti a podpory komunitného života pri zachovaní jedinečného prírodného a kultúrneho potenciálu územia.
- potreba č. 7 – Podpora komunitného života a sociálnej súdržnosti. Podpora spoločenského a komunitného života vytvára podmienky pre kultúrne, športové, spoločenské a voľnočasové aktivity, stretávanie obyvateľov, dobrovoľníctvo a aktívne zapájanie mládeže, žien, seniorov a ďalších skupín obyvateľstva do života miestnych komunít. Tým sa posilňujú medziľudské vzťahy, miestna spolupatričnosť a sociálna súdržnosť vidieckych obcí. - potreba č. 3 – Ochrana a udržateľné využívanie prírodného a kultúrneho dedičstva, najmä prostredníctvom podpory aktivít a priestorov súvisiacich so zachovávaním miestnych tradícií, folklóru, vinohradníckych tradícií, kultúrnych podujatí a ďalších prvkov identity Medzibodrožia. - potreba č. 9 – Zastavenie poklesu počtu obyvateľov a generačná obnova. Kvalitná verejná infraštruktúra, dostupné základné služby a živý spoločenský a komunitný život patria medzi významné faktory ovplyvňujúce atraktivitu obcí pre mladých ľudí, rodiny s deťmi aj ekonomicky aktívne obyvateľstvo. Súčasne vytvárajú vhodnejšie podmienky pre aktívne a dôstojné starnutie obyvateľov. Priorita 3 tak vytvára komplexný rámec pre zlepšovanie fyzických, sociálnych a komunitných podmienok života na území MAS BODROG. Prepojením investícií do verejnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života sa očakáva zvýšenie kvality a atraktivity vidieckych obcí, posilnenie miestnych komunít a vytvorenie priaznivejších podmienok pre dlhodobú stabilizáciu obyvateľstva. Aktivity sú v plnom súlade so zameraním Priority 3 – Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života, keďže priamo podporujú modernizáciu verejnej infraštruktúry, technickej vybavenosti, zlepšovanie dostupnosti služieb a zvyšovanie kvality života obyvateľov vidieckych obcí. Zároveň rešpektujú oprávnené zameranie Priority 3 na stavebné úpravy verejnej infraštruktúry, technickú vybavenosť, smart riešenia a doplnkové opatrenia zamerané na energetickú hospodárnosť.

Priorita 4	**Podpora sociálno – ekonomického zdieľania vertikálnych služieb na území MAS**
Aktivita č. 1: *Netýka sa* **Aktivita č. 2:** *Netýka sa* **Aktivita č. 3:** *Netýka sa* *realizáciou vybranej aktivity (názov aktivity) dochádza k priamemu naplneniu identifikovanej potreby (názov identifikovanej potreby v zmysle tabuľky č.3), uviesť stručný popis*	
Projekty spolupráce MAS	
Aktivita č. 1: *Netýka sa* **Aktivita č. 2:** *Netýka sa* **Aktivita č. 3:** *Netýka sa* *realizáciou vybranej aktivity (názov aktivity) dochádza k priamemu naplneniu identifikovanej potreby (názov identifikovanej potreby v zmysle tabuľky č.3), uviesť stručný popis*	

Tabuľka č. 4 Strategický cieľ SMR

Priority v rámci kritéria:

1. Miera väzby na identifikované potreby územia – prednosť dostali priority, ktoré reagujú na najvýznamnejšie problémy potvrdené analytickou časťou, SWOT analýzou a participatívnym zisťovaním. Ide najmä o nedostatok pracovných príležitostí, potrebu rozvoja podnikania a cestovného ruchu, stav verejnej infraštruktúry, dostupnosť základných služieb, komunitný život a demografický pokles.

2. Rozsah dopadu na obyvateľov a územie MAS – uprednostnené boli priority schopné priniesť priamy alebo nepriamy úžitok širšej skupine obyvateľov a viacerým obciam MAS, či už prostredníctvom vzniku pracovných príležitostí a služieb alebo prostredníctvom kvalitnejšej verejnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti.

3. Možnosť riešiť identifikované potreby oprávnenými aktivitami intervencie 77.1 LEADER – zvolená priorita musí umožňovať realizáciu konkrétnych aktivít, ktoré sú obsahovo v súlade so SP SPP 2023 – 2027.

4. Príspevok k strategickému cieľu SMR a k špecifickému cieľu SO8 SP SPP 2023 – 2027 – priorita musí preukázateľne prispievať k zamestnanosti, hospodárskemu rastu, sociálnemu začleneniu alebo miestnemu rozvoju vidieckych oblastí. Priorita 2 k tomuto cieľu prispieva prostredníctvom podnikania, pracovných miest a rozvoja vidieckeho hospodárstva, Priorita 3 prostredníctvom infraštruktúry, služieb a komunitného života.

5. Schopnosť prispievať k merateľným ukazovateľom SMR – zohľadnená bola väzba na povinné výsledkové ukazovatele R.37 a R.38 a na relevantné ukazovatele R.39, R.40, R.41 a R.42. Priorita 2 má významný potenciál prispievať najmä k R.37, R.39 a R.40, Priorita 3 najmä k R.41 a R.42.

6. Realizovateľnosť a predpokladaný dopyt v území – pri výbere priorít sa zohľadnilo, či sa v území nachádza dostatočný okruh potenciálnych žiadateľov a projektových zámerov, ktoré umožnia reálne využiť pridelené finančné prostriedky a dosiahnuť stanovené výsledky.

7. Primeranosť vo vzťahu k disponibilnému finančnému rámcu – cieľom bolo sústrediť finančné zdroje na menší počet priorít s vyšším predpokladaným dopadom namiesto rozptýlenia prostriedkov medzi väčší počet oblastí. Takýto postup zároveň podporuje realizovateľnosť a vnútornú konzistentnosť stratégie.

8. Oprávnení žiadatelia v rámci priority 3: Subjekty verejnej správy v 100 % vlastníctve v súlade s ustanovením § 3 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Vyhodnotenie kritérií pre MAS BODROG

Na základe uvedených kritérií boli ako najrelevantnejšie vyhodnotené Priorita 2 a Priorita 3. Obe reagujú na problémy, ktoré boli v analytickej a participatívnej časti identifikované ako najzávažnejšie, majú jasnú väzbu na strategický cieľ SMR, umožňujú realizáciu oprávnených aktivít a disponujú dostatočným potenciálom na dosiahnutie merateľných výsledkov.

Priorita 2 bola vybraná najmä z dôvodu potreby vytvárania pracovných príležitostí, podpory miestneho podnikania, služieb a cestovného ruchu a lepšieho využitia hospodárskeho potenciálu územia.

Priorita 3 bola vybraná vzhľadom na vysokú potrebu modernizácie verejnej infraštruktúry, technickej vybavenosti a verejných priestorov, zlepšenia dostupnosti základných služieb a podpory komunitného života. Akčný plán SMR LEADER

Názov priority	**Priorita 1 - Podpora horizontálnej a vertikálnej spolupráce medzi poľnohospodárskymi a spracovateľskými subjektmi v miestnom kontexte**
Názov aktivity/aktivít	*Netýka sa*
Ciele v rámci Priority 1	*Netýka sa*
Oprávnení prijímatelia	*Netýka sa*
Intenzita pomoci **Investície: 85%**	- Pomer verejných zdrojov pre menej rozvinuté regióny: 64 % (Európsky poľnohospodársky fond na rozvoj vidieka EÚ) a 36 % (štátny rozpočet SR) - Pomer verejných zdrojov pre ostatné regióny: 43 % (Európsky poľnohospodársky fond na rozvoj vidieka EÚ) a 57 % (štátny rozpočet SR)

<table>
<tr><td>Názov priority</td><td>Priorita 1 - Podpora horizontálnej a vertikálnej spolupráce medzi poľnohospodárskymi a spracovateľskými subjektmi v miestnom kontexte</td></tr>
<tr><td>Neproduktívne investície a investície, ktoré majú neziskový charakter: 100%</td><td></td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky</td><td></td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>- Minimálna výška príspevku (EPFRV + ŠR) nie je stanovená,
- Maximálna výška podpory pre projekty v rámci SMR je 100 000 EUR (nevzťahuje sa na projekty spolupráce MAS).</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ostatný región</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td>R.37</td><td>Nové pracovné miesta podporované v projektoch SPP</td><td>Počet</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>R.38</td><td>Podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú stratégie miestneho rozvoja</td><td>Počet</td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Indikatívny harmonogram výziev</td><td></td></tr>
</table>

Tabuľka č. 5 Akčný plán v rámci priority č. 1

Názov priority	**Priorita 2 - Podpora podnikateľských aktivít s cieľom rozvoja vidieckeho hospodárstva**
Názov aktivity/aktivít	**Aktivita č. 1:** Diverzifikácia ekonomických činností v poľnohospodárskych a lesníckych podnikoch mimo činností poľnohospodárstva a lesníctva

Názov priority	**Priorita 2 - Podpora podnikateľských aktivít s cieľom rozvoja vidieckeho hospodárstva**
	Aktivita 2: Zakladanie a rozvoj nepoľnohospodárskych alebo nelesníckych podnikov vo vidieckych oblastiach
Ciele v rámci Priority 2	- Podporiť rozvoj a modernizáciu mikro, malých a stredných podnikov v službách, remeslách, výrobe a spracovaní produktov s cieľom vytvárať a udržiavať pracovné príležitosti priamo v území MAS a rozširovať dostupnosť miestnych služieb. - Rozvíjať vidiecky cestovný ruch, agroturistiku a ekoturistiku prostredníctvom udržateľného využívania prírodného, krajinného, kultúrneho a vinohradníckeho potenciálu Medzibodrožia a rozširovania služieb pre návštevníkov . - Zvyšovať konkurencieschopnosť a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva prostredníctvom investícií, inovácií, digitalizácie a marketingových nástrojov, ak priamo súvisia s realizáciou vybraných podnikateľských alebo turistických aktivít.
Oprávnení prijímatelia	- Fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby. - Mikro, malé a stredné podniky vo vidieckych oblastiach. - Obce, obecný podnik, združenia obcí s právnou subjektivitou. - Občianske združenia, sociálne podniky, - neziskové organizácie, - oblastná organizácia cestovného ruchu. -
Intenzita pomoci **Investície: 85%** **Neproduktívne investície a investície, ktoré majú neziskový charakter: 100%**	- Pomer verejných zdrojov pre menej rozvinuté regióny: 64 % (Európsky poľnohospodársky fond na rozvoj vidieka EÚ) a 36 % (štátny rozpočet SR)
Oprávnené výdavky	- Stroje, prístroje, technológie a vybavenie súvisiace so zakladaním a rozvojom podnikateľských aktivít. - Stavebné investície a technické zhodnotenie objektov súvisiace s podnikateľskou činnosťou (rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prevádzok, prevádzok služieb). - Vybavenie prevádzok a zariadení (interiérové a exteriérové vybavenie, zariadenie prevádzok, mobiliár). - Investície do rozvoja cestovného ruchu a agroturistiky (doplnkové služby, rekreačná infraštruktúra). - Investície do digitalizácie a inovácií (softvér, IT vybavenie, rezervačné systémy, marketingové nástroje). - Marketing a propagácia (tvorba značky, webové stránky, propagačné materiály, podpora predaja produktov a služieb). - Podpora spolupráce a sieťovania (spoločné projekty, spoločné marketingové aktivity, tvorba regionálnych produktov a značiek). - Investície súvisiace so sociálnym podnikaním a integráciou znevýhodnených skupín do pracovného procesu. - Doplnkové investície do energetickej efektívnosti súvisiace s podnikateľskou činnosťou (nie ako hlavný cieľ projektu).

<table>
<tr><td>Názov priority</td><td>Priorita 2 - Podpora podnikateľských aktivít s cieľom rozvoja vidieckeho hospodárstva</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>- Minimálna výška príspevku (EPFRV + ŠR) nie je stanovená,
- Maximálna výška podpory pre projekty v rámci SMR je 100 000 EUR (nevzťahuje sa na projekty spolupráce MAS).</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>224 000,00</td><td>143 360,00</td><td>80 640,00</td><td>39 529,41</td></tr>
<tr><td>ostatný región</td><td>0,00</td><td>0,00</td><td>0,00</td><td>0,00</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>224 000,00</td><td>143 360,00</td><td>80 640,00</td><td>39 529,41</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td>R.37</td><td>Nové pracovné miesta podporované v projektoch SPP</td><td>Počet</td><td>0</td><td>1</td></tr>
<tr><td>R.38</td><td>Podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú stratégie miestneho rozvoja</td><td>Počet</td><td>0</td><td>19 970</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Indikatívny harmonogram výziev</td><td>Otvorená výzva vyhlásená v 03/2027. Termíny hodnotiacich kôl budú stanovené vždy k poslednému pracovnému dňu príslušného kalendárneho štvrťroka, počnúc II. štvrťrokom 2027 až do vyčerpania finančnej alokácie výzvy, najneskôr do 31.10.2029.</td></tr>
</table>

Tabuľka č. 6 Akčný plán v rámci priority č. 2

Názov priority	Priorita 3 - Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života
Názov aktivity/aktivít	**Aktivita č. 1:** Rozvoj miestnej verejnej infraštruktúry **Aktivita č. 2:**Rozvojj miestnych základných služieb obcí

Názov priority	**Priorita 3 - Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života**
	Aktivita č. 3: *Sociálny alebo komunitno-prospešný cieľ zameraný na riešenie sociálneho vylúčenia a nezamestnanosti, marginalizované komunity, začlenenie migrantov, podporu žien, mládeže a aktívne starnutie na vidieku.*
Ciele v rámci Priority 3	- Zlepšiť technický stav, funkčnosť, bezpečnosť a dostupnosť miestnej verejnej infraštruktúry, verejných budov a občianskej a technickej vybavenosti v obciach MAS (potreby č. 1 a 3 v tabuľke č. 3). - Zlepšiť dostupnosť a kvalitu miestnych základných služieb a vytvárať podmienky pre kultúrne, športové, vzdelávacie, komunitné a voľnočasové aktivity obyvateľov (potreby č. 3 a 7). - Podporovať zachovanie miestnych tradícií, folklóru, kultúrnej identity a ďalších prvkov kultúrneho dedičstva Medzibodrožia a posilňovať vzťah obyvateľov k územiu (potreba č. 6). - Podporovať sociálnu súdržnosť a zapájanie detí, mládeže, rodín, seniorov a znevýhodnených skupín do života obcí a vytvárať kvalitnejšie podmienky pre život v malých vidieckych sídlach (potreby č. 7 a 10).
Oprávnení prijímatelia	- Obce, obecné podniky, združenia obcí s právnou subjektivitou - Subjekty verejnej správy v 100 % vlastníctve v súlade s ustanovením § 3 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znenie neskorších predpisov. -
Intenzita pomoci **Investície: 85%** **Neproduktívne investície a investície, ktoré majú neziskový charakter: 100%**	- Pomer verejných zdrojov pre menej rozvinuté regióny: 64 % (Európsky poľnohospodársky fond na rozvoj vidieka EÚ) a 36 % (štátny rozpočet SR) -
Oprávnené výdavky	- Stavebné práce a stavebné úpravy súvisiace s rozvojom miestnej verejnej infraštruktúry. - Investície do miestnych základných služieb, občianskej a technickej vybavenosti. - Smart riešenia a informačné technológie súvisiace so zlepšením verejných služieb a infraštruktúry. - Investície súvisiace so zachovaním tradícií, kultúrnou a komunitnou činnosťou. - Opatrenia zamerané na energetickú úspornosť a energetickú hospodárnosť budov, ak sú doplnkovou súčasťou projektu (technické a technologické vybavenie objektov, napr. vykurovacie zariadenia, vnútorné rozvody či zariadenia zvyšujúce energetickú hospodárnosť).
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	- Minimálna výška príspevku (EPFRV + ŠR) nie je stanovená, - Maximálna výška podpory pre projekty v rámci SMR je 100 000 EUR (nevzťahuje sa na projekty spolupráce MAS).
Finančný plán	

	Spolu	EÚ	ŠR	VZ
menej rozvinutý región	726 512,66	464 968,10	261 544,56	0,00

<table>
<tr><td>Názov priority</td><td>Priorita 3 - Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života</td></tr>
<tr><td></td><td>
<table>
<tr><td>ostatný región</td><td>0,00</td><td>0,00</td><td>0,00</td><td>0,00</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>726 512,66</td><td>464 968,10</td><td>261 544,56</td><td>0,00</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td>R.37</td><td>Nové pracovné miesta podporované v projektoch SPP</td><td>Počet</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>R.38</td><td>Podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú stratégie miestneho rozvoja</td><td>Počet</td><td>0</td><td>19 970</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Indikatívny harmonogram výziev</td><td>Otvorená výzva vyhlásená v 03/2027. Termíny hodnotiacich kôl budú stanovené vždy k poslednému pracovnému dňu príslušného kalendárneho štvrťroka, počnúc II. štvrťrokom 2027 až do vyčerpania finančnej alokácie výzvy, najneskôr do 31.10.2029.</td></tr>
</table>

Tabuľka č. 7 Akčný plán v rámci priority č. 3

<table>
<tr><td>Názov priority</td><td>Priorita 4 - Podpora sociálno – ekonomického zdieľania vertikálnych služieb na území MAS</td></tr>
<tr><td>Názov aktivity/aktivít</td><td>Netýka sa</td></tr>
<tr><td>Ciele v rámci Priority 4</td><td>Netýka sa</td></tr>
<tr><td>Oprávnení prijímatelia</td><td>Netýka sa</td></tr>
<tr><td>Intenzita pomoci
Investície: 85%
Neproduktívne investície a investície, ktoré majú neziskový charakter: 100%</td><td>Netýka sa</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky</td><td>Netýka sa</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>- Minimálna výška príspevku (EPFRV + ŠR) nie je stanovená,
- Maximálna výška podpory pre projekty v rámci SMR je 100 000 EUR (nevzťahuje sa na projekty spolupráce MAS).</td></tr>
<tr><td>Finančný plán (oprávnení prijímatelia - MAS, ktorým bola schválená SMR a udelený</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Názov priority</td><td>Priorita 4 - Podpora sociálno – ekonomického zdieľania vertikálnych služieb na území MAS</td></tr>
<tr><td>štatút v programovom období 2023 – 2027)</td><td>
<table>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ostatný región</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Finančný plán (oprávnení prijímatelia – obce, obecný podnik, združenia obcí s právnou subjektivitou)</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ostatný región</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td>R.37</td><td>Nové pracovné miesta podporované v projektoch SPP</td><td>Počet</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>R.38</td><td>Podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú stratégie miestneho rozvoja</td><td>Počet</td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Indikatívny harmonogram výziev (oprávnení prijímatelia – obce, obecný podnik, združenia obcí s právnou subjektivitou</td><td></td></tr>
</table>

Tabuľka č. 8Akčný plán v rámci priority č. 4

Akčný plán SMR pre projekty spolupráce MAS	
Názov aktivity/aktivít	*Netýka sa*
Ciele projektov spolupráce	*Netýka sa*

<table>
<tr><th colspan="2">Akčný plán SMR pre projekty spolupráce MAS</th></tr>
<tr><td>Oprávnení prijímatelia</td><td>Netýka sa</td></tr>
<tr><td>Intenzita pomoci
Investície: 85%
Neproduktívne investície a investície, ktoré majú neziskový charakter: 100%</td><td>Netýka sa</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky</td><td>Netýka sa</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>- Minimálna výška príspevku (EPFRV + ŠR) nie je stanovená,
- Maximálna výška podpory pre projekty v rámci SMR je 50 000 EUR (nevzťahuje sa na projekty spolupráce MAS).</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><th></th><th>Spolu</th><th>EÚ</th><th>ŠR</th><th>VZ</th></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ostatný región</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><th>Kód/ID</th><th>Názov/Ukazovateľ</th><th>Merná jednotka</th><th>Počiatočná hodnota</th><th>Celková cieľová hodnota</th></tr>
<tr><td>R.37</td><td>Nové pracovné miesta podporované v projektoch SPP</td><td>Počet</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>R.38</td><td>Podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú stratégie miestneho rozvoja</td><td>Počet</td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Tabuľka č. 9 Akčný plán SMR pre projekty spolupráce MAS

Opatrenia týkajúce sa riadenia, monitorovania a hodnotenia, ktorými sa preukáže schopnosť miestnej akčnej skupiny plniť uvedenú stratégiu

Monitorovanie implementácie SMR bude vykonávané priebežne počas celého obdobia jej realizácie. MAS bude sledovať najmä stav vyhlasovania výziev, počet predložených a podporených projektov, finančné čerpanie, plnenie harmonogramu, dosahovanie merateľných ukazovateľov a príspevok podporených projektov k napĺňaniu identifikovaných potrieb územia. Osobitne bude sledované plnenie povinných ukazovateľov R.37 – Nové pracovné miesta podporované v projektoch SPP a R.38 – Podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú SMR, ako aj súvisiacich ukazovateľov R.39, R.40, R.41 a R.42 v rozsahu skutočne dosiahnutých výsledkov podporených projektov.

Podkladom pre monitorovanie budú najmä údaje o vyhlásených výzvach, prijatých a schválených žiadostiach, zmluvne viazaných a vyčerpaných finančných prostriedkoch, údaje z monitorovania jednotlivých projektov, údaje prijímateľov o dosiahnutých výsledkoch a ďalšie evidencie vedené MAS v súvislosti s implementáciou stratégie. Pri hodnotení sa nebude sledovať iba počet podporených projektov a objem použitých finančných prostriedkov,

ale aj reálny prínos projektov pre územie, napríklad vznik pracovných miest, zlepšenie dostupnosti služieb, modernizácia verejnej infraštruktúry, rozvoj miestneho podnikania, podpora cestovného ruchu, komunitného života a spolupráce medzi aktérmi.

V rámci MAS BODROG sa bude priebežný stav implementácie sledovať aj na kvartálnej báze, pričom MAS bude sledovať najmä index vyhlásených výziev a indexu predložených projektov. Takéto priebežné sledovanie umožní včas identifikovať riziká spojené s nízkym záujmom žiadateľov, oneskorením výziev, nízkym čerpaním alebo nedostatočným napĺňaním plánovaných výsledkov.

Hodnotenie SMR bude mať nielen kontrolnú, ale aj riadiacu a korekčnú funkciu. Ak sa pri monitorovaní zistí výraznejšia odchýlka od plánovaného harmonogramu, finančného plánu alebo cieľových hodnôt ukazovateľov, MAS vyhodnotí jej príčiny a navrhne primerané opatrenia. Môže ísť napríklad o úpravu harmonogramu výziev, posilnenie animačných a informačných aktivít, intenzívnejšie konzultácie s potenciálnymi žiadateľmi, prípadne návrh zmeny SMR v rozsahu a postupom, ktorý umožnia príslušné riadiace dokumenty a Zmluva o poskytnutí finančného príspevku.

Súčasťou hodnotenia bude aj posudzovanie toho, či podporené aktivity naďalej zodpovedajú reálnym potrebám územia MAS BODROG. V prípade zmien hospodárskych, sociálnych alebo demografických podmienok bude MAS sledovať, či je potrebné upraviť spôsob implementácie alebo zamerať animačné aktivity na oblasti, v ktorých sa prejavuje nižšie využívanie podpory.

Do procesu hodnotenia bude primerane zapájané aj partnerstvo MAS. Výsledky monitorovania môžu byť prerokované v príslušných orgánoch MAS a využívané pri rozhodovaní o ďalšom postupe implementácie stratégie. Tým sa zachová princíp miestneho rozvoja vedeného komunitou a rozhodovania zdola nahor, ktorý bol uplatnený už pri príprave SMR a ktorý má pokračovať aj počas jej realizácie.

Na konci obdobia realizácie bude hodnotenie zamerané na posúdenie celkovej miery naplnenia strategického cieľa SMR, dosiahnutia cieľových hodnôt ukazovateľov, efektívnosti využitia finančných prostriedkov a reálneho prínosu realizovaných projektov pre rozvoj územia MAS BODROG. Výsledky hodnotenia budú zároveň predstavovať východisko pre ďalšie plánovanie rozvoja územia a prípravu nadväzujúcich rozvojových aktivít.

Názov cieľového ukazovateľa	Aktivity, ktoré plnia daný merateľný ukazovateľ (uviesť aktivity v nadväznosti na kap č. 2.1.5 a tabuľku č. 4 Strategický cieľ SMR, ktorých merateľné ukazovatele budú na úrovni projektov prispievať ku špecifickému cieľu S08 intervencie LEADER SP SPP 2023-2027)	Cieľová hodnota v roku 2029 (uviesť cieľovú hodnotu MU, ktorá bude plnená aktivitami v nadväznosti na kap č. 2.1.5 a tabuľku č. 4 Strategický cieľ SMR, ktorých merateľné ukazovatele budú na úrovni projektov prispievať ku špecifickému cieľu S08 intervencie LEADER SP SPP 2023-2027)
R.37 Nové pracovné miesta podporované v projektoch SPP	Priorita 2 Aktivita č. 1: Diverzifikácia ekonomických činností v poľnohospodárskych a lesníckych podnikoch mimo činností poľnohospodárstva a lesníctva Aktivita 2: Zakladanie a rozvoj nepoľnohospodárskych alebo nelesníckych podnikov vo vidieckych oblastiach	1
R.38 Podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú SMR, budú plnené na projektovej úrovni a musia prispievať cieľom SMR	Priorita 2 a Priorita 3 Priorita 2: Aktivita č. 1: Diverzifikácia ekonomických činností v poľnohospodárskych a lesníckych podnikoch mimo činností poľnohospodárstva a lesníctva Aktivita 2: Zakladanie a rozvoj nepoľnohospodárskych alebo nelesníckych podnikov vo vidieckych oblastiach Priorita 3: Aktivita č. 1: Rozvoj miestnej verejnej infraštruktúry Aktivita č. 2:Rozvoj miestnych základných služieb obcí Aktivita č. 3: Sociálny alebo komunitno-prospešný cieľ zameraný na riešenie sociálneho vylúčenia a nezamestnanosti, marginalizované komunity,	19 970

Názov cieľového ukazovateľa	Aktivity, ktoré plnia daný merateľný ukazovateľ (uviesť aktivity v nadväznosti na kap č. 2.1.5 a tabuľku č. 4 Strategický cieľ SMR, ktorých merateľné ukazovatele budú na úrovni projektov prispievať ku špecifickému cieľu S08 intervencie LEADER SP SPP 2023-2027)	Cieľová hodnota v roku 2029 (uviesť cieľovú hodnotu MU, ktorá bude plnená aktivitami v nadväznosti na kap č. 2.1.5 a tabuľku č. 4 Strategický cieľ SMR, ktorých merateľné ukazovatele budú na úrovni projektov prispievať ku špecifickému cieľu S08 intervencie LEADER SP SPP 2023-2027)
	začlenenie migrantov, podporu žien, mládeže a aktívne starnutie na vidieku.	

Tabuľka č. 10 pre povinné ukazovatele na úrovni intervencie 77.1 LEADER SP SPP 2023 - 2027

Názov cieľového ukazovateľa	Aktivity, ktoré plnia daný merateľný ukazovateľ	Cieľová hodnota v roku 2029
R.1 Počet osôb využívajúcich poradenstvo, odbornú prípravu, výmenu vedomostí alebo zúčastňujúcich sa v operačných skupinách európskeho partnerstva v oblasti inovácií (EIP), ktoré sú podporované z SPP v súvislosti s environmentálnou alebo klimatickou výkonnosťou	Nerelevantné	0
R.10 Lepšia organizácia dodávateľského reťazca	Nerelevantné	0
R.40 Inteligentná transformácia vidieckej ekonomiky	Priorita 2: Aktivita č. 1: *Diverzifikácia ekonomických činností v poľnohospodárskych a lesníckych podnikoch mimo činností poľnohospodárstva a lesníctva* Aktivita 2: *Zakladanie a rozvoj nepoľnohospodárskych alebo nelesníckych podnikov vo vidieckych oblastiach*	1
R.39 Rozvíjanie vidieckeho hospodárstva	Nerelevantné	0
R.41 Prepájanie európskeho vidieka: podiel vidieckeho obyvateľstva, ktoré využíva výhody zlepšeného prístupu k službám a infraštruktúre prostredníctvom podpory SPP	Priorita 2: Aktivita č. 1: *Diverzifikácia ekonomických činností v poľnohospodárskych a lesníckych podnikoch mimo činností poľnohospodárstva a lesníctva* Aktivita 2: *Zakladanie a rozvoj nepoľnohospodárskych alebo nelesníckych podnikov vo vidieckych oblastiach* Priorita 3: Aktivita č. 1: Rozvoj miestnej verejnej infraštruktúry Aktivita č. 2:Rozvoj miestnych základných služieb obcí Aktivita č. 3: *Sociálny alebo komunitno-prospešný cieľ zameraný na riešenie sociálneho vylúčenia a nezamestnanosti, marginalizované komunity, začlenenie migrantov, podporu žien, mládeže a aktívne starnutie na vidieku.*:	19 970
R.42 Podporovanie sociálneho začlenenia: počet osôb, na ktoré sa	Nerelevantné	0

vzťahujú podporované projekty sociálneho začlenenia		

Tabuľka č. 11 pre nepovinné ukazovatele na úrovni intervencie 77.1 LEADER SP SPP 2023 – 2027

5 Finančný plán vrátane plánovaného pridelenia prostriedkov

Finančný plán SMR MAS BODROG je nastavený tak, aby rozdelenie finančných prostriedkov zodpovedalo identifikovaným potrebám územia, zvoleným rozvojovým prioritám a plánovaným výsledkom stratégie. Pri určení alokácií sa zohľadnil význam jednotlivých problémov a rozvojových príležitostí identifikovaných v analytickej časti SMR, výsledky participatívneho procesu, charakter navrhovaných aktivít, predpokladaný záujem potenciálnych žiadateľov a väzba jednotlivých priorít na merateľné ukazovatele SMR.

Najvýznamnejšie finančné zdroje sú smerované do Priority 2 – Podpora podnikateľských aktivít s cieľom rozvoja vidieckeho hospodárstva a Priority 3 – Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného života. Toto rozdelenie zodpovedá identifikovaným potrebám územia, medzi ktoré patria najmä nedostatok pracovných príležitostí, potreba rozvoja miestneho podnikania a cestovného ruchu, modernizácia verejnej infraštruktúry, zlepšenie dostupnosti základných služieb, podpora komunitného života a vytváranie kvalitnejších podmienok pre život obyvateľov vidieckych obcí. V samotnej stratégii sú Priority 2 a 3 identifikované ako priority reagujúce na najvýznamnejšie potreby územia.

Priorita 1, Priorita 4 a projekty spolupráce MAS nie sú súčasťou SMR, a preto sa na ne finančné prostriedky nealokujú. Finančné prostriedky pôvodne plánované na tieto priority a projekty spolupráce sú presunuté do Priority 2 a Priority 3.

Finančný plán zahŕňa aj rozpočet na chod MAS a animačné aktivity v súlade s čl. 34 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/1060. Tieto finančné prostriedky zabezpečujú organizačné, personálne a odborné kapacity potrebné na riadenie a implementáciu SMR, vyhlasovanie výziev, komunikáciu s územím, poskytovanie informácií potenciálnym žiadateľom, konzultácie projektových zámerov, animačné aktivity a priebežné monitorovanie realizácie stratégie.

Rozdelenie finančných prostriedkov je zároveň primerané vo vzťahu k plánovaným cieľovým hodnotám merateľných ukazovateľov. Podpora hospodárskych a podnikateľských aktivít prispieva predovšetkým k plneniu ukazovateľa R.37 – Nové pracovné miesta podporované v projektoch SPP, zatiaľ čo investície do miestnej infraštruktúry, služieb a komunitného života prispievajú najmä k ukazovateľu R.38 – Podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú SMR a k súvisiacim ukazovateľom R.39, R.41 a R.42. Väzby medzi aktivitami jednotlivých priorít a merateľnými ukazovateľmi sú stanovené v monitorovacej časti stratégie.

Takto nastavený finančný plán vytvára vyvážený rámec pre podporu hospodárskeho, sociálneho, infraštruktúrneho a komunitného rozvoja územia MAS BODROG. Finančné prostriedky sú rozdelené tak, aby jednotlivé priority vzájomne dopĺňali svoje účinky a spoločne prispievali k napĺňaniu strategického cieľa SMR a identifikovaných potrieb územia.

Rozpočet pre implementáciu SMR LEADER a Chod MAS/animácie

Rozpočet SMR LEADER (SP SPP SR 2023-2027)	Zdroj EÚ a ŠR v €
Priorita č. 1: **Podpora horizontálnej a vertikálnej spolupráce medzi poľnohospodárskymi a spracovateľskými subjektmi v miestnom kontexte**	**Ostatný región**
	0,00 €
	Menej rozvinutý región
	0,00 €
Priorita č. 2:	**Ostatný región**

Rozpočet SMR LEADER (SP SPP SR 2023-2027)	Zdroj EÚ a ŠR v €
Podpora podnikateľských aktivít s cieľom rozvoja vidieckeho hospodárstva	0,00 €
	Menej rozvinutý región
	224 000,00 €
Priorita č. 3 **Rozvoj obcí, miestnej infraštruktúry, základných služieb a spoločenského a komunitného_života**	**Ostatný región**
	0,00 €
	Menej rozvinutý región
	726 512,66 €
Priorita č. 4: **Podpora sociálno – ekonomického zdieľania vertikálnych služieb na území MAS**	**Ostatný región**
	0,00 €
	Menej rozvinutý región
	0,00 €
Projekty spolupráce	**Ostatný región**
	0,00 €
	Menej rozvinutý región
	0,00 €
Celkový rozpočet pre projekty spolupráce (ak relevantné)	0,00 € (nerelevantné)
Celkový rozpočet SMR LEADER	950 512,66 €
Celkový rozpočet a chod MAS a animácie	316 837,55 €
Celkový rozpočet LEADER pre MAS	1 267 350,21 €

Tabuľka č. 12 Rozpočet pre implementáciu SMR LEADER a chod MAS a animácie

Usmernenie k tabuľke č. 12:

- **Celkový rozpočet pre projekty spolupráce** je súčtom uvedených zdrojov EÚ a ŠR pre projekty spolupráce a zároveň musí byť v súlade so sumou v Prílohe č. 1_Rozpočet projektu v rámci technickej žiadosti o poskytnutie príspevku;

- **Celkový rozpočet SMR LEADER** je súčtom uvedených zdrojov EÚ a ŠR uvedených v rámci priorít 1-4 a projektov spolupráce a zároveň musí byť v súlade so sumou v Prílohe č. 1_Rozpočet projektu v rámci technickej žiadosti o poskytnutie príspevku;

- **Celkový rozpočet na chod MAS a animácie** musí byť v súlade v súlade so sumou Celkových nákladov na chod MAS a animácie, uvedenej v Prílohe č. 1_Rozpočet projektu v rámci technickej žiadosti o poskytnutie príspevku;

- **Celkový rozpočtu LEADER pre MAS** musí byť v súlade so zdrojmi EÚ a ŠR v zmluve o poskytnutí finančného príspevku

Prijímateľ podpisom tohto dokumentu vyhlasuje, že všetky údaje, informácie a skutočnosti uvedené v SMR vrátane údajov uvedených v Akčnom pláne SMR, sú pravdivé, úplné a zodpovedajú skutočnému stavu a možnostiam územia MAS. Prijímateľ sa zároveň zaväzuje zabezpečiť ich dodržiavanie a postupovať pri implementácii SMR v súlade so stanovenými cieľmi, plánovanými aktivitami, merateľnými ukazovateľmi a míľnikmi SMR a zabezpečiť ich plnenie v rozsahu a v termínoch stanovených v schválenej SMR a príslušných riadiacich dokumentoch.

Prijímateľ zároveň berie na vedomie, že plnenie stanovených cieľov, údajov, merateľných ukazovateľov a míľnikov SMR podlieha monitorovaniu a kontrole zo strany Poskytovateľa a že prípadné zmeny alebo skutočnosti, ktoré môžu mať vplyv na ich plnenie, je povinný riešiť v súlade s podmienkami stanovenými Zmluvou o poskytnutí finančného príspevku a príslušnými riadiacimi dokumentmi. Prijímateľ zároveň berie na vedomie, že nedodržanie stanovených podmienok, údajov, cieľov alebo míľnikov SMR, môže zakladať dôvod na odstúpenie Poskytovateľa od Zmluvy o poskytnutí finančného príspevku v súlade s § 19 zákona č. 247/2024 Z. z. o príspevkoch z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka.

☒Súhlas so sprístupnením údajov[1]

V súlade s § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov **udeľujem** súhlas Pôdohospodárskej platobnej agentúre, Hraničná 12, 815 26 Bratislava, IZPI, Akademická 4, 949 01 Nitra a Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava so sprístupnením informácií a dokladov, ktoré sú súčasťou spisu SMR.

☐ Nesúhlas so sprístupnením údajov[2]

V súlade s § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov **neudeľujem** súhlas Pôdohospodárskej platobnej agentúre, Hraničná 12, 815 26 Bratislava, IZPI, Akademická 4, 949 01 Nitra a Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava so sprístupnením informácií a dokladov, ktoré sú súčasťou spisu SMR.

.....

Dátum: 11.11.2026

Richard Budjač

predseda MAS BODROG, o.z.

(podpísané elektronicky)

[1] V prípade súhlasu zaškrtnite políčko
[2] V prípade nesúhlasu zaškrtnite políčko